

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno brašnilce, podružnic v Ljubljani, št. 10.355.

Peter Živković izvoljen za predsednika JNS

Zadnjega junija se je vršil v dvorani beograjske Delavske zbornice kongres Jugoslovenske nacionalne stranke ob ogromnem številu odposlancev in drugih somišljenikov iz vse države. Odposlanci, po številu 723, so bili iz vseh banovin in z izjemo petih ali šestih so bili zastopani vsi srezji.

Ves potek kongresa, ki ga je vodil g. dr. Kumanudi, je pokazal, da ima Jugoslovenska nacionalna stranka trdne temelje in življenjsko silo.

O poteku zbora bomo še poročali. Za danes samo kratko objavljamo izid volitev: Za predsednika stranke je bil izvoljen bivši ministrijski predsednik g. Peter Živković, za prvega podpredsednika senator g. Jovan Banjanin, za drugega podpredsednika g. Juraj Demetrovič, za glavnega tajnika pa g. dr. Albert Kramer. Nikola Uzunović je bil spričo svojih zaslug za stranko izvoljen za dosmrtnega častnega predsednika Jugoslovenske nacionalne stranke. Izvoljenim voditeljem stranke so navzočji prirejali viharne počastitve.

Kmetijske zbornice bomo dobili

Načrt uredbe o kmetijskih zbornicah, ki je bil nedavno izdelan, se pošlje v izjavo tudi raznim kmetijskim društvom. Po tem načrtu se bo v vsaki banovni ustanovila banovinska kmetijska zbornica s sedežem na sedežu banovine. Po potrebi bodo banovinske kmetijske zbornice imele lahko tudi svoja zastopništva izven sedežev.

Kmetijske zbornice, ki bodo imele nalogo zastopati in varovati koristi kmetov in kmetijstva sploh, bodo javnopravne ustanove in svetovalke državnih oblastev in samoupravnih teles v vseh vprašanih, ki se tičejo kmetijstva in narodnega gospodarstva sploh. H kmetijstvu spada v smislu te uredbe tudi gozdarstvo. Te zbornice bodo pravne osebe s pravico pridobivanja lastnine tudi premičnin.

Po načrtu uredbe so

naloge zbornic

obsežne. Navajamo samo važnejše: da preučujejo iz lastne pobude ali na zahtevo državnih oblastev in samoupravnih teles vsa vprašanja, ki se nanašajo na kmetijske panoge v njihovih področjih (banovinah); da v teh vprašanih predlagajo državnim oblastvom in samoupravnim telesom svoje izjave in stavljajo svoje predloge; da zbirajo podatke o stanju kmetijstva v svojih področjih in jih javljajo pristojnim oblastvom; da dajejo izjave o načrtih zakonov, uredb in pravilnikov, ki so važni za kmetijstvo in gospodarstvo sploh; da ustanavljajo zavode in prireja razstave za pospeševanje kmetijskih panog in da te zavode, ustanove in razstave vzdržujejo in upravljajo ali pa sodelujejo pri njih; da pripravljajo posvete kmetovalcev; da pošiljajo oblastvom vloge in pritožbe glede varovanja kmetijstva in gospodarstva sploh; da sodelujejo z vsemi gospodarskimi in drugimi zbornicami in podobnimi ustanovami zaradi varovanja in pospeševanja kmetijstva; da pošiljajo svoje odposlance v stalne aličasne odbore, komisije, svete in podobne ustanove, ki jih ustanavljajo državna oblastva ali samoupravna telesa; da vsako leto pošiljajo ministru za kmetijstvo poročila o svojem delo-

vanju in gospodarskem stanju v svojih področjih.

Urejene bodo kmetijske zbornice tako, da bodo imele

zbornične svete, izvrševalne odbore, nadzorne odbore, disciplinske odbore, stalne ali posebne strokovne odbore, predsedništvo in zbornične urade, izpostave in zastopstva

Zbornični svet bo vrhovni upravni organ vsake zbornice. Sestavljali ga bodo izvoljeni, priposlanji in pritegnjeni člani. Število voljenih svetnikov je toliko, kolikor je srezov (okrajev) v banovini. Za vsak srez se voli poleg svetnika še njegov namestnik. Vsi se volijo za šest let. Vsako tretje leto pa se obnovi polovica svetnikov in namestnikov.

Vse pripisane člane bodo določale revizorske zadružne zveze in osrednja kmetijska, kmetijskostrokovnjaška, gozdarska in živinozdravniška društva. Pripisani svetniki bodo imeli iste pravice kakor izvoljeni. Pravico pripisovanja bodo imele one revizijske zadružne zveze, ki imajo v svojem članstvu najmanj sto zadrug, v katerih so člani povečini kmetovalci in pripadniki kmetijskih zbornic. Imajo pa pravico pripisovanja po enega člana in njegovega namestnika v one zbornice, na katerih področju imajo najmanj 50 takih zadrug, ki poslujejo in ki so v predpreteklem letu imele redne občne zbornice in položile sodišču letne zaključne račune za to leto. Osrednja kmetijska društva imajo pravico pripisovanja, če imajo v svojem področju najmanj 50 podružnic, odnosno društev. Pravico pripisovanja imajo do enega člana in njegovega namestnika v one zbornice, na katere področju je najmanj 25 podružnic, odnosno društev, ki poslujejo in ki so v predpreteklem letu imele redne občne zbornice in predložile pristojnemu oblastvu zapisnike teh občnih zborov z letnimi obračuni za to leto. Združenja jugoslovenskih agro-njakov, gozdarjev in živinozdravnikov imajo pravico pripisovanja po enega člana in enega namestnika v vsako banovinsko kmetijsko zbornico iz vrst članov odseka v dotični ba-

novini. Mandat pripisanih svetnikov traja do preklica od društev, ki so jih priposlala.

Zbornični svet ima tudi pravico iz vrst strokovnjakov za gospodarska vprašanja pritegniti največ 10 oseb za člane zborničnega sveta s posvetovalnim glasom.

Pravico voliti zbornični svet ima vsak pripadnik kmetijske zbornice ki je jugoslovenski državljan, ki uživa vse državljanske pravice in ki šteje vsaj 21 let.

Zbornični svet je pristojen, da voli predsednika, podpredsednika in člane izvršnega odbora, nadzorni in disciplinski odbor, stalni in posebni odbor, da izdela pravilnik zbornice, da voli častno in dopisno članstvo, da odloča o ukrepih, ki so potrebni za pravno poslovanje zbornice, da sklepa o proračunu, zaključnem letnem obračunu, o višini zborničnih doklad in zborničnih taks.

Izvrševalni odbor je organ zbornice, v katere pristojnost spada izvrševanje vseh zborničnih nalog, ki po tej uredbi ali pravilih niso poverjeni zborničnemu svetu ali kakemu drugemu zborničnemu organu.

V področje nadzornega odbora spada nadzorstvo nad delom izvrševalnega odbora in drugih organov zbornice.

Disciplinski odbor ima nalogo preučevati in staviti predloge svetu na prijavah sveta, izvrševalnega in nadzornega odbora kakor tudi predsedništva

S posebnimi pravili zbornice bo predpisano, da se za važno poslovanje ustanove stali strokovni odbor, teko odbori za rastlinske proizvode, za kmetijstvo, za gozdarstvo, za živinozdravstvo za agrarno reformo, za trgovinsko kmetijsko politiko in mednarodne trgovinske pogodbe in dogovore, odbori za finančna, davčna in carinska vprašanja za prometna vprašanja, za kmetijsko društvo za kmetijske stroje, naprave in orodja za zdravstvo vasi, za socialno politična vprašanja in za kmetijsko vzgojo.

Pri vsaki zbornici se bo morala ustanoviti in vzdrževati ob njenih stroških zbornični urad za oravljanje zborničnih poslov. Zbornični urad bo vodil glavni tajnik.

Za vsako leto bodo morale zbornice izdelati proračun, ki ga bo odobrili zbornični svet, naposled pa potrdil ban. Zbornice bodo mogle za poravnanje onega dela izdatk v ki ga ne bodo mogle pokriti z lastnimi sredstvi, predpisati doklade na zemljarino svojih pripadnikov. To odmero do 5% bo odredil zbornični svet, nad 5% pa bo odobrili kmetijski minister v sporazumu s finančnim ministrom. Kmetijske zbornice bodo stale pod neposrednim nadzorstvom pristojnega bana.

Vsa državna oblastva in ustanove in vsa samoupravna telesa bodo morala dajati kmetijskim zbornicam na njihovo zahtevo vse podatke, ki so zbornicam potrebni zaradi izvršitve nalog teh zbornic. Pristojni ministri morajo zakonske osnutke, uredbe in pravilnike, kj govore o vprašanih, ki so v zvezi z gospodarstvom, pošiljati zbornicam v izjavo.

Kmetijske zbornice bodo imele tudi pravico, da se v vprašanih svojega področja lahko obračajo neposredno na samo državno oblastvo in samoupravna telesa in druge ustanove.

Pravice in dolžnosti članov

Pripadniki zbornic so lastniki kmetijskih posestev, ki sami s svojo družino obdelujejo ta posestva in jim je kmetijstvo glavni poklic, zakupniki kmetijskih posestev, če jim je to glavni poklic, kmečki delavci pod pogojem, da žive najmanj tri leta v isti občini, da jim je glavni dohodek zaslužek od dela pri kmetijstvu in da ne spadajo pod zakon o zavarovanju delavcev, vse ženske osebe pod pogojem, da samostojno vodijo svoje domačije.

Pripadniki kmetijskih zbornic imajo med drugim naslednje pravice: aktivno in pasivno volilno pravico za volitve v zbornični svet, da se poslužujejo vseh koristih zborničnih usta-

nov v svrhu zaščite in pospeševanja gospodarstva, da zahtevajo podatke, ki so potrebni njihovemu gospodarskemu delovanju, da pošiljajo zbornici s svojega področja prošnje, vloge in pritožbe, da stavljajo predloge v vsi vprašanih, ki so v zvezi z gospodarstvom.

Pripadniki kmetijskih zbornic bodo imeli te dolžnosti: da bodo dajali pristojni zbornici vse podatke, ki jih zbornica od njih zahteva po zakonu ali pravilih, da bodo plačevali zbornici predpisane doklade in da bodo po predpisanih zborničnih pravilih plačevali takse za potrjena in druge akte, ki jih bodo v lastno korist zahtevali od zbornice.

Kmetijske zbornice bodo lahko imele tudi dopisno in časno članstvo.

9. julija: Tirna.

10. julija: Dobova pri Brežicah, Poljčane, Purcinci.

11. julija: Brezovo.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

I nizozemski goldinar za 29.65 do 29.80 Din;

I nemško marko za 17.53 do 17.67 Din;

I angleški funt šterling za 218.19 do 220.24 dinarjev;

I ameriški dolar za 43.15 do 43.52 Din;

100 francoskih frankov za 288.61 do 290.05 dinarjev;

100 češkoslovaških kron za 180.76 do 181.86 dinarjev;

Vojna škoda se je trgovala po 366 Din. investicijsko posojilo pa po okrog 83 in 84 Din. Avstrijski šilingi so bili po 8.90 Din. nemški klinški čeki pa po 13.97 Din.

Drobne vesti

— **Omogočenje majhnih posojil hmeljarjem za obiranje.** Na posredovanje poslanca g. Ivana Prekoršeka je Privilegirana agrarna banka v Beogradu dovolila Savinjski posojilnici v Zalcu posojilo 500.000 dinarjev. Iz tega zneska naj bi posojilnica dajala manjša posojila hmeljarjem za stroške obiranja in sušenja hmelja. Ker pa je to posojilo premajhno, je g. Prekoršek v imenu hmeljarjev svojega sreza, ponovno posredoval pri vodstvu Privilegirane agrarne banke. Dobil je zagotovilo, da se bo dovolilo še poznejše posojilo v znesku novih 500.000 dinarjev.

— **Dobra žitna letina.** Prva poročila o žetvi pšenice tako iz Vojvodine kakor iz drugih žitnodolnih pokrajin Jugoslavije govore o povprečno dobrem pridelku. Po sedanji cenitvi vojvodinskih žitarjev znaša povprečni pridelok pšenice na oralu 8 do 9 metrskih stotov. Kakovost je zelo dobra, ker je vreme žitu ustrezalo. Ječmen je pretežno počet. Pridelok je obilen, turščica kaže odlično. Zadnje deževje ji je zelo koristilo.

Češnje so jim prinesle lepe dohodke

Češnjev dan v Brusnicah 21. junija je izvrstno uspel. Ureditelj razstave je bil šolski upravitelj g. Marinč, zakar mu gre vse priznanje. Pri otvoritvi razstave so si gostje ogledali okusno prirejeno izložbo v šolski dvorani, kjer so bile od 47 sadjarjev v ameriških zabojih razstavljene češnje. Razstavni prostor je predstavljal Sv. Jero in Trdinov vrh s podgorjanskimi češnjami. Bil je to lep pogled na ta prekrasen sad, ki je v vsej okolici enoten. Strokovni govorniki so navduševali sadjarje za boljše gnojenje in oskrbovanje obstoječih nasadov, ker le tako bo kakovost sadu še bolj pridobila.

Ocenjevalna komisija je razstavljeno blago ocenila in za stalno poimenovala. Naj si torej javnost za zmerom zapomni, kje se dobijo brusniška črna hrustavka, brusniška vinska hrustavka (rdeča) in brusniška rumena hrustavka (pozna). Ti sadovi rasejo na stoletnih drevesih, na primer na Padaršičevem vrtu v Gornjem Suhadolu. Razstava je trajala do večera in jo je obiskalo več sto ljudi iz širše okolice.

Kupčija je bila prav živahna in se je prodalo mnogo sadu. Cene se gibljejo od 2.50 do 3 Din za kilogram po kakovosti. Obratiti se je na šolsko vodstvo ali občino, ki radevolje dajeta potrebna pojasnila. Naj-

boljše je, da se blago na licu mesta prevzame in z avtomobilom čez noč odpelje. Višenj na razstavi žal ni bilo.

Prireditelj razstave sta omogočila banska uprava v Ljubljani in sreski kmetijski odbor v Novem mestu s primernima podporama.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

Svinje. Na zadnjem svinjskem sejmu v Ptujju so bile nastopne cene: pršutarjem 5.25 do 5.50, debelim svinjam 6 do 6.50, plemenskim 4.80 do 5 Din za kg žive teže, za kg mrtve teže 8.50 do 9 Din. Prasce, stare od 6 do 12 tednov, so prodajali po kakovosti od 50 do 115 Din za rillec.

Sejmi

5. julija: Dolenja vas pri Ribnici, Hodoš, Mengeš, Sv. Lenart nad Laškim.

6. julija: Murska Sobota, Ormož, Lemberg, Slančevrh, Trava.

7. julija: Kapla.

8. julija: Gradac v Belj krajini, Pišce.

Po Sloveniji gre glas! "Domovina" je za nas!

DOMA

»Moi dragi, stari oče!«

»Hčerka moja!...«

Naposled, ko se je vihar njunih čutov nekoliko polegel, je rekel slepi tovarnar svoji vnukinji:

»Povej mi zdaj, zakaj nisi hotela odkriti, kdo si?«

»Ali nisem večkrat poskusila?« je tiho dejala Perina. »Ali se še spomnite, kako sem zadnjič govorila o svoji materi, pa ste mi rekli, da je ne smem več omeniti?«

»Ali sem mogel takrat slutiti, da si moja vnukinja?«

»Če bi bila prvi dan prišla k vam in vam povedala, da sem vaša vnukinja, bi me bili najbrž zapodili stran...«

»Kdo ve? Morda pa tega ne bi bil storil.«

»In tudi mati mi je svetovala tako. Rekla mi je, naj se ne izdam, dokler si ne pridobim vaše naklonjenosti.«

»In tako dolgo si čakala... Ali nisi vsak trenutek videla, kako rad te imam?«

»Nisem si upala misliti, da bi bila tudi ljubezna starega očeta tako globoka...«

»Vidiš, in tako sem moral v svojem trpljenju, upanju in obupovanju, ki bi mi ga bila lahko prihranila, poslati Fabryja po svetu, da sem naposled zvedel resnico. Šele on te je moral privedi v moj obliem...«

»Vaša sreča ob tej uri priča, da je bilo morda to še najbolj prav.«

»Res je.« je dejal tovarnar po kratkem

molku. Toda pustiva zdaj to. Raiši mi povej kaj o svojem očetu, mojem sinu.«

Perina je začela šele čez nekaj časa:

»Kakšno je bilo naše življenje v Indiji, vam je znano...«

Segel ji je v besedo:

»Raiši me tikaj. Sai govoriš sedaj s svojim starim očetom in ne več s tovarnarjem Vulfranom.«

Nasmehnila se je in potem rekla:

»Torej naše življenje v Indiji poznaš iz nisem. Pozneje ti bom še povedala, kako smo po širnih pragozdih nabirali rastline, kako smo hodili na lov in kako pogumna sta bila oče in mati... Oh, saj ne morem govoriti o njem, če ne omenim tudi nje...«

»To, kar mi je o njej povedal prei Fabry, mi najlepše priča, da je bila drugačna, kakor sem mislil. Najlepši dokaz pa je to, da se je zavedala, kako nevarna je nena bolezen, pa ni marala iti v bolnišnico, ker ti ne bi bila mogla iti z njo. Ali misliš, da me to ni ganilo?«

»O, ko bi vedel, kako dobra je bila z menoj in z mojim očetom!«

»Pozneje mi boš morala povedati še vse, kar veš o njej...«

»Bom. Po mojih besedah jo boš spoznal, po mojih besedah se jo boš naučil ceniti... Toda zdaj bom raiši nadaljevala. Zapustili smo Indijo, da bi odpotovali v Francijo. Ko smo se pripeljali v Suez, je pa moj oče izgubil ves svoj denar. Nekaj trgovci so ga oslepili. Sama ne vem kako.« (Dalje)

Gospod Vulfran je odmahnil z roko, kakor bi bil hotel reči, da že ve, kako se je moralo to zgoditi.

»Ker torej nismo imeli nič denarja«, je nadaljevala Perina, »se nismo mogli peljati dalje. Odpraviti smo se sklenili peš, ker je tako potovanje cenejše. V Atenah je oče, ki je imel fotografski aparat, začel slikati ljudi in od tega smo za silo živeli. Potem smo si kupili voz, kakršne imajo komedianti, in Palikarja, oslička, ki je meni rešil življenje. Oče je upal, da bo s fotografiranjem toliko zaslužil, da bomo lahko brez pomanjkanja prišli v Francijo. Toda zmotil se je. Najbrž ni vedel, da bomo morali potovati po pokrajinah, kjer se ne bo dalo nič zaslužiti, da nas bo vodila pot čez gorovja, kjer prebiva le malo ljudi. Hodili smo po ozkih, raztrganih poteh, kjer smo bili časih večkrat v nevarnosti, da se bomo prevrnili z vozom vred v kakšen prepad. Slišal si že, kako je moj oče v Busovači obolel. Ne zahtevaj zdaj od mene, da bi ti povedala, kako je umrl. Ne bi mogla tega ponoviti... Ko sva ostali z materjo sami, sva se odpravili dalje. Če že prej nismo dosti zaslužili s fotografiranjem, sva zdaj sami še manj. Pozneje ti bom popisala najino žalostno potovanje do Pariza, ki je trajalo od novembra, skozi vso trdo zimo, pa do maja. Inženjer ti je prej povedal, da je moja mati umrla pri Poprovcu, in poslednje materine besede ti bom tudi še ponovila kdaj pozneje. Danes tega ne bi mogla.«

Medtem ko je Perina to pripovedovala, je začelo odmevati z dvorišča čedalje glasnejše govorenje.

»Kaj pa pomeni to?« je vprašal gospod Vulfran.

Perina je stopila k oknu. Po travnikih je bilo vse črno ljudi. Vsi so bili praznično oblečeni. Bili so delavci in njihove družine. Naj-

DOPISI

KRANJ. Preselitev odvetniške pisarne. Odvetnik dr. Sajovic Stanko v Kranju je svojo odvetniško pisarno 1. julija preselil iz dosedanjih prostorov v hiši g. Pučnika v I. nadstropje hiše ge. Dore Mayrove, posestnice in gostilničarke v Kranju. Jahačev prelaz št. 1 (velika Jahačeva hiša nasproti gostilne pri »Jahaču«).

LJUTOMER. Reja angorskih kuncev je danes izmed vseh malih živali najbolj koristna in dobičkonosna. Pri nas je reja teh kuncev novost, zato je potrebna res strokovna organizacija, ki naj to delo vodi. Po prizadevanju nekaterih rejcev se je pred kratkim časom ustanovilo strokovno društvo »Angora« za pospeševanje reje čistokrvnih angorskih kuncev francoske in angleške pasme. Koristi, katere bodo imeli rejci člani od imenovanega društva, ni potrebno naštevati, ker od vsake dobre organizacije mora biti tudi viden uspeh. Vsi rejci začetniki in ljubitelji angorskih kuncev ste vljudno vabljeni za pristop v članstvo k temu strokovnemu društvu, ki je edino te vrste v vsej državi. Vsa navodila o reji angorskih kuncev, pridobivanju in prodaji angorske volne prejmete od društva. Pišite na društvo »Angora« v Ljutomeru in zahtevajte navodila. Letna članarina je 12 Din in enkratna vpisnina 5 Din, skupaj 17 Din. Za odgovor priložite v znakah 2 Din.

SKOKI. Društvo kmečkih fantov in deklet priredi 5. t. m. tabor kmečke mladine, na katerem razvije mladina svoj prapor in bo slavilo 400-letnico Skokov s službo božjo v slovenskem jeziku. 4. tm. ob 21. bosta baklada ter podoknica na čast kumici Kristi Peskovi. 5. t. m. ob 5. zjutraj budnica po vasi, ob 9. pričakovanje in sprejem gostov, ob 10. maša zadušnica za borce kmečke misli v slovenskem jeziku, ob 11. razviteje društvenega prapora in blagoslovitev kapelice, nato pa bo govoril profesor g. Baš iz Maribora o zgodovini Skokov in o naselitvi Uskokov v tej vasi pred 400 leti. Popoldne ob 13. bo skupno kosilo pri kumici Peskovi, a ob 16. bo nastop »malih koscev, na kateri so dosegli najboljše uspehe: prosta zabava ob igranju priznane gasilske godbe iz Bukovcev. V primeru slabega vre-

manj pet tisoč jih je moralo biti in še zmerom novi so prihajali.

»Kaj je to?« je še enkrat vprašal.

»Danes je tvoj rojstni dan«, mu je rekla. »Delavci iz vseh tovarn so sklenili, da ga bodo praznovali, da se ti zahvalije za vse, kar si jim dobrega storil.«

»Oh, ali res?« je dejal tovarnar z drhtečim glasom.

Stopil je še on k oknu, kakor da bi jih hotel vse videti, in takoj se je začelo navdušeno klicanje.

»Moj Bog, kako strašni bi bili lahko, če bi nastopili proti nam!« je zamrmral in streslo ga je. Prvič se je zavedel, kakšna moč so te delavske množice.

»Pa so z nami, ker smo mi zanje«, je veselo rekla Perina.

»In tebi se moram za to zahvaliti, drago dekle. Kako si me znala voditi. Zdaj sem že skoraj pozabil, kako je bila cerkev takrat, ob zadušnici za tvojim očetom, prazna.«

»Vem«, je rekla Perina. »Toda zdaj poslušaj, kakšen program so napravili tvoji delavci v sporazumu z vsemi uradniki. Natanko ob dveh te bom odvedla na veliko stopnišče pred gradom. Tam boš stopil pred množico in vsi ljudje te bodo lahko videli. Na stopnišče bo prišel po en delavec iz vsake vasi, kjer so tovarne, in v imenu vseh te bo pozdravil stari oče Gathoye.«

V tem trenutku je ura odbila dve.

»Ali mi boš dal roko?« je rekla Perina tovarnarju.

Prišla sta na stopnišče in tedaj se je spet oglasilo veselo vzklikanje. Zastopniki delavcev so že stali tam. Iz njihove vrste je stopil

mena se preloži tabor na prihodnjo nedeljo.— Naše društvo je pa tudi imelo 14. junija tekmo koscev na kateri so dosegli najboljše uspehe: I. Vahil Franjo, II. Miha Ajdč, III. Vuk Henrik, IV. Maglica Milan in V. Pečovnik Jožko.

Domače novosti

* **Sedmi rojstni dan kraljeviča Andreja.** V kraljevskem dvoru je bil 28. junija proslavljen sedmi rojstni dan Nj. Vis. kraljeviča Andreja. Cerkvenim obredom v samostanu Praskavici so prisostvovali Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. Vis. kraljeviča Tomislav in Andrej in v Miločeru navzočni člani vojaškega doma Nj. Vel. kralja. Po zahvalni službi božji je bilo čestitanje v dvorcu, popoldne pa je bila na dvorcu vojaška zabava.

* **Volitve v štirih občinah.** Na praznik sv. Petra in Pavla so bile volitve v Rajhenburgu in Senovem v brežiškem in v Prečni in pri Sv. Petru v novomeškem srezu. Volitve so bile razpisane v vseh štirih občinah zaradi prekomasacij, odnosno zaradi nove ustanovitve občin. Iz krajevnih razmer je razumljivo, da so imele skupine, ki so dosegle novo ureditev občin, prednost pred opozicijskimi skupinami. Zlasti se je to pokazalo v **Rajhenburgu**, ki se je potegoval zaradi doklad v skupni občini Senovem za odcepitev in jo je dosegel. Od 515 volilnih upravičencev jih je volilo 339 ali 66%. Lista JRZ z nosilcem Kržišnikom je dobila 313, nasprotna lista z nosilcem Volčjakom pa 26 glasov. V **Senovem** je ostalo po odcepitvi Rajhenburga še 895 volilcev. Volilo jih je 562 ali 62%. Lista JRZ z nosilcem Radejem je dobila 353, opozicijska lista z nosilcem dr. Benedičičem pa 209 glasov. V **Prečni** je od 762 volilcev glasovalo 465 ali 61%. JRZ je dobila 384 glasov, opozicija pa 81. Pri **Sv. Petru** je volilnih upravičencev 435, glasovalo jih je pa 365 ali 81%. JRZ je dobila 267, opozicija pa 88 glasov.

* **Slovenija ima 1.200.000 prebivalcev.** Higijenski zavod v Ljubljani je sestavil podatke o prebivalstvu Slovenije v teku lanskega leta. Iz teh podatkov je razvidno, da se je število porok od 1. 1934. na 1. 1935. povišalo od 7515 na 8028. Nasprotno pa se je zmanjšalo šte-

stari predelavec Gathoye in se odkašljaj. Hotel je začeti s svojim govorom, ki ga je bil dopoldne najmanj dvajsetkrat ponovil, da bi ga ne pozabil.

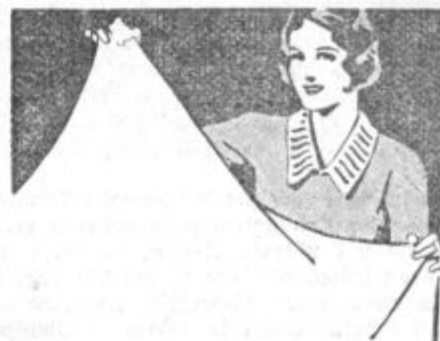
»Gospod Vulfran«, je začel, »prišli smo, da vam povemo, kako srečni smo... kako srečni smo... kako...«

Od razburjenja mu je zastala beseda. Začel je kriliti z rokami, kakor bi si hotel z njimi pomagati. Množica, ki je bila daleč stran, je mislila ob njegovih kretnjah, da res govori. Nekaj časa se je še brez uspeha trudil, da bi se spomnil svojega govora. Nekajkrat si je segel z roko v sive lase, potem pa je dejal:

»Veste, takole je. Povedati bi vam bil moral dolg, lep govor, toda beseda mi je zastala kakršnemu učenčku v šoli. Pa sem ga tako dobro znal... Kar na kratko vam bom povedal: prišli smo vam čestitat za rojstni dan in vam želimo veliko, veliko sreče...«

Kakor so bile njegove besede preproste, vendar so ganile slepca. Potrepljal je starega delavca po rami, potem pa je stopil na rob stopnišča pred množico.

»Dragi moji«, jim je glasno rekel, »zagotovilo vaše ljubezni me je še dosti bolj razveselilo, kakor bi me morda sicer, kajti pred nekaj trenutki sem imel srečo, da sem spoznal svojo vnukinjo, hčer svojega rajnega sina. Saj jo že vsi poznate, ker ste jo videli pri delu. Med vami je delala in ona je bila tista, ki me je pripravila do tega, da sem začel bolj skrbeti za vas, kakor sem prej skrbel. Bodite prepričani, da se vam bo posledje še dosti bolj godilo kakor doslej in da bo vaša bodočnost ki bo kmalu prešla v njene roke, lepša, kakor je bila vaša preteklost.«

Mehko ko cvet
čisto ko cvet
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
OT 3.1-33
TERPENTINOVIM MILOM
Pere res belo!

vilo novorojencev od 28.900 na 27.961. Važno je zabeležiti, da se je lani povišalo število nezakonskih otrok od 3281 na 3347, zmanjšalo pa se je število mrtvorojenih od 682 na 609. Število smrtnih primerov se je povečalo od 16.552 v l. 1934. na 17.467 v l. 1935. Leta 1934 je znašal prirastek 11.666, lani pa samo še 9885 ljudi. Po cenitvi Higijenskega zavoda je bilo do konca l. 1935. v Sloveniji 1.199.052 prebivalcev nasproti 1.189.167 ob koncu leta 1934.

* **Izročitev podpisov za razglašanje Antona Martina Slomška za blaženega.** V nedeljo so bile v Mariboru velike Slomškove slovesnosti in je notranji minister g. dr. Korošec izročil navzočim škofom v roke mariborskega škofa

Ob teh besedah se je sklonil k Perini in preden se ga je mogla ubraniti, so jo prijele njegove krepke roke in jo dvignile. Potem jo je poljubil na čelo.

Tedaj se je po poljanah razlegel nov krik. Dolgo, dolgo so se veselili ljudje. Vsi so poznali Perino in vsi so bili srečni, ko so zvedeli, da je ona prav za prav njihova bodoča gospodarica. Potem so se delavci zbrali v vrste in korakali mimo tovarnarja.

»Ko bi mogel videti te obraze!« je šepnila Perina svojem staremu očetu.

In vendar sta bila med temi obrazi dva takšna, ki nista žarela od veselja. Obraza obeh nečakov. Ko so poslednji delavci odšli, sta stopila k svoji novi sorodnici, da bi ji čestitala.

Tudi Talouel je stopil k njej, da ne bi za tovarnarjevima nečakoma zaostajal, in da bi ne zamudil priložnosti, da izkaže dedinji tovarn svojo vdanost.

»Torej... gospodična«, je rekel, »kar se mene tiče, sem zmerom sodil, da...«

Potem mu je zastala beseda.

Vznemirjenje zadnjih ur se je seveda kaj hitro poznalo na tovarnarjevem zdravju. Tisti dan pred svojim rojstnim dnevom se je počutil tako dobro, kakor že dolgo ne. Nič ni kašljaj in jedel je s tekom. Dan nato pa so se mu spet vrnil nadloge, ki so ga prej tako dolgo tlačile.

Takoj je dala Perina poklicati doktorja Ruchona. Ko je prišel, mu je slepi tovarnar rekel:

»Upam, da bo ta napad bolezn hitro minil. Toda zdaj se moram z vami pomeniti o nečem resnem«, je potem nadaljeval. »Najbrž ste že zvedeli, da sem naposled odkril svojo vnuki-

dr. Tomažiča spomenico, v kateri izražajo slovenski verniki željo in prošnjo, naj bi bil Anton Martin Slomšek razglašen za blaženega in nato za svetnika. Lästino o izročitvi podpisov so podpisali vsi štirje v Mariboru navzočni škofi, ministra dr. Korošec in dr. Krek, ban dr. Natlačen in mariborski župan dr. Juvan.

* **Josip Mazi †.** V petek je umrl v Ljubljani g. Josip Mazi, ravnatelj prve državne realne gimnazije v Ljubljani. Z njim odhaja v večnost eden izmed odličnih slovenskih vzgojiteljev in znanstvenih pisateljev. Rodil se je 1. 1872. v Zireh, realko je dovršil v Ljubljani, kjer je maturiral 1. 1892., nato pa je študiral na dunajski tehnični visoki šoli in univerzi matematiko in opisno geometrijo, iz katere je napravil profesorski izpit leta 1906. Služboval je na ljubljanski realki že od leta 1901. dalje. Začasni vodja tega zavoda je postal leta 1918., leta 1919 pa je postal ravnatelj zavoda. Leta 1931. je nastopil službeno mesto načelnika prosvetnega oddelka v Ljubljani, toda je kmalu to mesto odložil in spet prevzel mesto ravnatelja realke, ki ga je obdržal tudi, ko je bil ta zavod izpremenjen v realno gimnazijo. Velike zasluge si je pridobil za slovensko šolsko književnost, ko je sestavil več knjig za pouk geometrije, zlasti za nižje razrede. V pouku matematike in opisne geometrije je bil nedosegljiv. V mlajših letih je tudi prevajal igre za ljubljansko gledališče. Kot prosvetni načelnik in kot ravnatelj je bil strog, toda pravičen. Zapušča poleg soproge dve že poročeni hčerki in enega sina. Pokojniku bodi časten spomin! Žalujočim sožalje!

* **Polovična vozna cena za obiralce hmelja** je dovoljena na ozemlju ljubljanske železniške direkcije od 1. avgusta do 30. septembra. Velja samo za potniške in mešane vlake.

* **Prihod ameriških Slovencev.** Z brzim vlakom je prispela te dni v Ljubljano večja skupina naših ameriških rojakov, ki jih spremlja lastnik izseljenske pisarne g. Leon Zakrajsek iz New Yorka. Na postaji se je zbrala velika množica občinstva, med katerimi je bilo mnogo sorodnikov naših rojakov. Sprejem dragih rojakov, med katerimi je tudi precej mladine, rojene v Ameriki, je bil zelo prisorčen. Po sprejemu so šli rojaki v Mikličev hotel, kjer jim je bila prirejena mala južina, ki jo je oskrbevalo zastopstvo FrenchLi-

ne. Ta prva skupina, ki ji bodo sledile še druge, se je vkrcala na »Normandie« v New Yorku 17. junija in prispela v domovino po sedmih dneh. Povratniki so po večini rojaki iz Clevelanda, Chicaga, Floride in New Yorka, ki odhajajo zdaj na stare domove, največ na Dolenjsko in Štajersko. Prihodnja večja skupina ameriških Slovencev prispe v staro domovino 22. julija in vodil jo bo g. Kollander.

* **Vpišovanje v gospodinjstvo šolo za gostilničarske gospodinje** se vrši do 30. julija za notranjo šolo (internat), do 10. septembra pa za vnanjo šolo. Prijave sprejema in pojasnila daje šolska pisarna, Ljubljana, Privoz, 11. Na željo se pošlje prospekt s slikami. V šolo se sprejemajo gojenke v starosti od 19 do 28 let z dovršeno višjo narodno ali meščansko, oziroma nižjo srednjo šolo. Sprejemajo se dekleta, ki imajo veselje do gostinske obrti, zlasti one, ki izhajajo iz gostilničarskih vrst. Absolventkam preskrbi ravnateljstvo šole po možnosti primerno službo.

* **Začelo se je spet pometanje!** Stalno-barvni cefir 8 Din, potiskani krep 9 Din. Stermecki — Celje.

* **Kmet s 112 leti.** V Dubnici pri Svilanu v Srbiji je umrl kmet Milan Stojadinović, najstarejši človek v tamošnjih krajih, ki se je rodil leta 1823. Mož je torej štel 112 let, vendar je treba poudariti, da je bilo vse njegovo življenje bolj trpko in le redkokdaj posuto z rožami. Živel je v pomanjkanju, nazadnje pa mu je svetovna vojna ugonobila dva sina, ki sta skrbela zanj. Po njuni smrti je ostal brez svojcev, ker daljni sorodniki niso hoteli skrbeti zanj. Sosedje pripovedujejo, da se je starac preživljal po večini z mlekom in sirom in da ni nikdar pil alkoholnih pijač. Bil je tudi nekadilec. Tik pred smrtjo so mu začeli rasti novi zobje. Sosedje pravijo, da bi še precej dolgo živel kljub svojim letom, če bi bil bolje hranjen.

* **Ime utopljenke ugotovljeno.** Ime ženske, ki so jo potegnili iz Savinje v Liscach, so dognali. V Celje je prispel kočar Andrej Leber iz Megojnice pri Grižah in spoznal v utopljenki svojo 44letno, v Šmarjeti pri Mariboru rojeno in v Škofjo vas pri Celju pristojno ženo Ivano, ki je bila odšla od doma in se ni več vrnila. V Savinjo je padla malo prej, preden so jo potegnili iz vode. Žena je najbrž po nesreči padla v vodo.

* **Konj je udaril gospodarja v želodec.** Nedavno se je kmetu Bergantu Jožetu v Senčici pri Medvodah v hlevu utrgal konj in ušel. Bergant je tekel za njim in ga hotel ujeti. Bil je že čisto pri konju, tedaj pa je konj zdvil in ga z zadnjo nogo močno sunil v želodec. Bergant se je zgrudil. Poklicali so dr. Cirmana iz Medvod, ki je odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl. Štel je šele 30 let. Zapušča ženo, s katero je bil poročen komaj osem mesecev.

* **Sava je izročila žrtev.** V Šmartnem ob Savi so delavci potegnili iz vode utopljenko, v kateri so spoznali nesrečno trgovsko so-trudnico Cirilo Kožuhovo, ki je utonila v Savi pri Ježici.

* **Smrt pod vozom.** Nedavno se je zgodila v Sp. Lažah huda nesreča. 42letni dninar Gorjanc Franc je pomagal nalagati seno svojemu gospodarju. Ko so peljali seno domov, se je spravil Gorjanc med dva s senom naložena voza in sedel na oje, pripeto na prvi voz. Ko so privozili na cesto, je zdrknil neopaženo z ojesa na tla. Niti zakričal ni, ko so šla kolesa težkega voza čezenj. Bil je pri priči mrtev.

* **Smrtna nesreča.** France Malnar, brezposelni dninar z Makovega hriba, srez Čaber, je padel tako nesrečno na glavo, da si je prebil lobanjo. Nezavestnega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Žrtvi elektrike.** V Jezdarski ulici v Mariboru se je pripetila te dni huda nesreča. 58letni hišnik Franc Drathsneider je hotel sneti zastavo, ki je bila izobešana za Slomškovo proslavo. Zaradi deževja je bila zastava mokra in se je zapletla v električni vod. Zato je Drathsneider močno potegnil, žica električnega voda pa se je utrgala in padla na zemljo. Prav takrat je prišel mimo 31letni brezposelni ključavničar Andrej Vrabl. Ničesar hudega slutec je hotel pobrati na zemlji ležečo žico. Ko pa se je dotaknil, se je zgrudil na zemljo. Drathsneider, ki je med tem prišel na ulico, ga je hotel rešiti, postopal pa je tako neprevidno, da je tudi njega zadela električni tok in ga vrgel ob tla. Reševalci so si pod vodstvom dveh zdravnikov dve uri zaman prizadevali, da bi ponesrečenca obudili k življenju. Truplj obeh so nato prepeljali v mrtvašnico na Pobrežju.

njo. Tu pred vami stoji. Rač bi jo čim prej videl, in zato vas prosim, da me hitro toliko pozdravite, da boste lahko operirali moje oči. »No, to se bo lahko v kratkem zgodilo«, mu je rekel zdravnik. »Samo nekaj časa boste morali ostati lepo doma, se zadovoljiti z mlečno hrano in malo govoriti. Potem vam dam lahko zagotovilo, da se bomo lahko lotili operacije z lepimi izgledi na uspeh.«

Prerokovanje doktorja Ruchona se je kmalu uresničilo. Že mesec dni po rojstnem dnevu sta dva pariška zdravnika izjavila, da se je tovarnarjevo zdravje toliko popravilo, da se bosta lahko brez nevarnosti lotila operacije. Sicer ne moreta priseči, da bo bolniku vrnila vid, toda prav verjetno je, da se bo to zgodilo. Ko sta v temni sobi potem preiskala oči gospoda Vulfrana, sta odkrila, da bolnikova mrežnica ni izgubila svoje občutljivosti za svetlobo. To odkritje je bilo že toliko kakor uspeh. Odločila sta se, da mu bosta izrezala mreno, ki mu je zastirala pogled.

Ko sta ga hotela omamiti, se je branil.

»Ne, mi ni treba«, je rekel. »Samo svojo vnukinjo prosim, naj bo toliko pogumna, da me bo držala za roko. Videli boste, da mi bo dalo to dovolj moči. Ali operacija zelo boli?«

»S kokainom bomo bolečine omilili,« je dejal zdravnik.

Ko je bilo operacije konec, gospod Vulfran ni takoj videl. Oči so mu zavezali za nekaj dni, da bi se zacelile rane, ki jih je napravil operacijski nož.

Kako počasi so tekli dnevi pričakovanja za starega očeta in vnukinjo. Kako sta oba drhtela od strahu, čeprav je zdravnik, ki je ostal v gradu, da bi sam ob pravem času odstranil

obvezo, zatrjeval, da bo vse dobro in prav.

Toda čas čakanja je potekel brez kakšne nezgode in gospod Vulfran je dobil dovoljenje, da zdaj lahko preizkusi svoje oči v sobi z zagrjnjenimi okni.

Zdravnik mu je snel obvezo. Starac je spet megleno videl svojo okolico.

»Oh, če bi bil prej imel oči«, je vzkliknil, ko je dolgo ogledoval Perino. »Ali te ne bi bil že prvi trenutek spoznal za svojo vnukinjo? Ali so bili tudi vsi drugi udarjeni s slepoto, da niso odkrili podobnosti med teboj in tvojim očetom?«

Toda predolgo mu zdravnik ni pustil, da bi se posluževal svojih oči. Bal se je, da se ne bi starček spet razburil in da ga ne bi znova pograbil nevarni kašelj.

»Pozneje!« mu je obzirno rekel in mu znova zavezal oči.

Po štirinajstih dneh je dobil tovarnar že lažjo obvezo, po dvajsetih je bil v zadržani sobi že sploh lahko brez nje, po petih tednih pa je prišel pariški zdravnik in prinesel s seboj posebne naočnike za gospoda Vulfrana.

Z navadnim bolnikom bi se bili zdravniki najbrž manj ukvarjali in bi mu bili prej rekli, da je že zdrav, toda pri gospodu Vulfranu je bilo drugače. Tu se je izplačalo nekoliko bolj paziti...

Zdaj, ko je ozdravel, si je gospod Vulfran najbolj želel to, da bi obiskal svoje tovarne. Tu pa je bilo treba spet nove opreznosti, ker so bile tovarnarjeve oči še zmerom zelo občutljive. Ker se ni maral voziti v zaprtim vozu, je sklenil rajši še nekaj dni počakati, da bi se lahko peljal s tistim odprtim vozom, ki mu ga je prej vozila Perina.

Naposled je težko pričakovani dan le prišel. Lepo je bilo, toplo in niti najrahlejši veter ni pihal. Po zajtrku je Perina velela Boštjanu, naj zapede konja v voz.

»Tako, j gospodična«, ji je rekel in se nekam skrivnostno nasmehnil.

Perina je njegovo čudno vedenje opazila, toda ni utegnila premišljati, kaj naj pomeni. Preveč opravka je imela s svojim starim očetom, ki ga je hotela dobro obleči in zavarovati pred prehladom.

Kmalu se je Boštjan vrnil in ji povedal, da voz že čaka. Perina je prišla starega očeta pod roko, in šla sta po stopnicah. Komaj pa sta stopila pred vrata, že je Perina zaslišala presunljivo oslovsko riganje.

Ali je bilo to mogoče? V voz je bil vprežen osel in ta osel je bil na las podoben Palikarju, samo da je bil zdaj kakor iz škatlice, z novim komatom. In kar utihniti ni mogel.

»Palikar!«

Perina je skočila k zvesti živali, jo objela okoli vratu in jo stisnila k sebi.

»O, stari oče, kakšno presenečenje je to zame!«

»Meni se ni treba zahvaljevati«, je z nasmehkom odvrnil gospod Vulfran. »Inženjer Fabry se ga je spomnil in ga odkupil od cunjarice. Uradniki so ti hoteli pokazati, kako radi te imajo.«

»O, vem, da so dobrega srca. Zlasti gospod Fabry«, je hvaležno odvrnila Perina.

»Mojima nečakoma to seveda ne bi bilo prišlo na misel«, se je nasmehnil tovarnar. »Jaz pa sem sklenil, da bom naročil voz, ki bo primeren za tvojega Palikarja. Tale je zanj kar

* **Skozi okno v smrt.** Nočni čuvar pri državni železnici Edvard Ošaben, rodbinski oče več otrok, po rodu iz Ljubljane, je pred dnevi prišel v ljubljansko splošno bolnišnico, da bi se podvrgel težji operaciji, ker je hučo bolehal na želodcu. Operacija se je posrečila. Nekaj dni nato pa je Ošaben vstal s postelje in skočil iz prvega nadstropja skozi okno. Bolniki so takoj poklicali strežnice, ki so ga prenesle nazaj v posteljo. Bil je še dobro uro pri zavesti in je še odgovarjal na razna vprašanja, potem pa je umrl. Sodijo, da je nesrečni mož izvršil obupno dejanje v trenutku, ko je v vročici bledele.

* **Požar v ptujski okolici.** Na Grajeni pri Ptujju je zgorela hiša posestnika in kovaškega mojstra Franca Mlakarja. Hiša je bila prazna in že dalje časa ni stanoval nikdo v njej. Vzrok požara še ni pojasnjen.

* **Neznan utopljenec.** V nedeljo dne so blizu Koblerjevega broda v Kamnici potegnili iz Drave golo truplo neznanega moškega. O najdbi so takoj obvestili policijo in zdravnika, ki je ugotovil, da je neznanec ležal že osem do 10 dni v vodi.

* **Strelna je ubila kravo.** Nedavno je strela udarila v drevo, stoječe blizu hleva posestnika Ignacija Zajca v št. Bricu nad Skalami. Strela je od drevesa odskočila v hlev in ubila kravo.

* **Siromaku zgorela bajta.** V Dolu pri Borovnici je delavcu Antonu Debevcu požar uničil njegovo hišico. Komaj se je rešil ponoči s svojo družino. Ogenj je nastal po Debevcovi neprevidnosti. Seno je namreč spravil v podstrešje okrog dimnika, iz katerega je šinila iskra v seno, da se je vnelo.

* **Neznan utopljenec.** Te dni je Drava pri Vuhredu naplavila neznanega moškega srednjih let. Njegovo ime še ni znano.

* **Dve nesreči v kamnolomu.** V ljubljansko bolnišnico so sprejeli 29letnega kurjača Danila Posega z Brda nad Vičem, zaposlenega v kamnolomu Stavbne družbe v Podpeči. Ko je pognal motor, s katerim v kamnolomu prevažajo kamenje, je pri izbruhu nastala majhna eksplozija. Iz motorja je planil močan plamen in zajel kurjača. Če mu ne bi bili tovariši brž priskočili na pomoč, bi Posega v strašnih mukah umrl, tako pa so ga pripeljali v bolnišnico le s hudimi opeklinami po rokah in nogah. V Hauckovem kamnolomu v Trbovljah pa se je ponesrečil 17letni Ivan Hudomav. Neki de-

lavec nad njim je sprožil precej veliko skalo, nato pa s krikom opozoril Hudomava, naj se umakne. A opomin je bil prepozen. Skala je fantu priletela na levo nogo in mu zmečkala več prstov in stopalo.

* **Velik požar v šikolah** je nastal nedavno noč. Goreti je začelo v gospodarskem poslopju Štefana Medveda in ogenj je prešel še na gospodarsko poslopje Jakoba Trčka. Medvedu je zgorelo pri tem mnogo sena. Vaščanom in gasilcem iz Šikol se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil še na hiši. Vzrok požara še ni pojasnjen.

* **Požar na Koroškem.** Te dni je nastal ogenj pri posestniku Valentinu Čegovniku v Selembergu in mu uničil gospodarsko poslopje in delno tudi hišo. Popolno upepeljenje hiše so preprečili marljivi gasilci. Požar je najbrž zanelila hudobna roka.

* **Strelna je zažgala hišo.** Predzadnje nedeljo je zadivjala nevihta nad Oplotnico pri Konjicah. Gasilci so se pripravljali na tombolo, ko je udarila strela v električni vod in preskočila v hišo mladega posestnika Jožefa Oberskega in jo užgala. Požrtvovalnosti gasilcev se je zahvaliti, da se je ogenj omejil samo na to hišo. Škoda je velika in le delno poravnana z zavarovalnico.

* **Strelna je udarila v kozolec posestnika** Pergerja Antona pri Braslovčah. Ogenj se je tako hitro razširil, da je bil v kratkem času upepeljen. Na kraj požara je kmalu prišlo braslovsko gasilno društvo s svojo motorno brizgalno in preprečilo širjenje ognja.

* **Vlom med veselico.** Ko so v nedeljo otvorili v Hotiču pri Litiiji novi gasilski dom, so ljudje hiteli na slavlje in tudi Zupančičevi iz Spodnjega Hotiča so se pridružili. Njihovo odsotnost je izrabil neznanec, ki se je skozi okno splazil v hišo in je iz skrinje pobral med drugim tri stare zlatnike, poldrugi tisoč dinarjev in dve hranilni knjižici, ena ljubljanske mestne hranilnice, druga pa Hranilnice kmečkih občin. Slednje je potem v grmovju zavrgel. Vlomilca iščejo orožniki.

* **Delavnico za ukradena kolesa** so odkrili orožniki pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Zraven je bilo kar celo skladišče tujih koles, ki so izvirala po večini iz tatvin v Mariboru.

* **Zaradi uboja.** Pred malim senatom v Mariboru se je moral zagovarjati 30letni mlinarski pomočnik Matija Gottwein, ki je 19. maja na banovinski cesti pri Ormožu zabodel z no-

žem Antona Gomboca v prsi, tako da je Gomboc zaradi izkrvavitve umrl. Gottwein je pri razpravi priznal dejanje, izgovarjal pa se je s tem, da je bil zelo razdražen, ker sta ga pokojni in neki drugi moški prevrgla s kolesa. Gottwein je bil obsojen zaradi prekoračenja silobrana na eno leto strogega zapora.

* **Preurzna tatica zlatnine.** Nedavno se je znašla v hiši Antonina Franceta na Grabnu v Kamniku neka mlajša ženska in spraševala za službo. V tem razgovoru je bila v kuhinji z Antoninovo deklo, ki jo je odslavila. Pri Antoninu je že nekaj dni bivala na obisku sestra Antoninove žene Jermanova Frančiška iz Dornika. Ko je vstala in prišla Jermanova v kuhinjo, je na presenečenje opazila, da zlate verižice z zlatim obeskom ni več na oknu v kuhinji, kjer jo je pustila zvečer. Jermanova je zadevo javila orožnikom, nato pa je šla v cerkev z zlato verižico od sestre. Med mašo se je ozrla v stran in je opazila neko žensko, ki je imela okrog vratu zlato verižico, katero je takoj spoznala za svojo lastnino. Jermanova je žensko zasledovala jo pred cerkvijo prišla za roko, z drugo roko pa je segla tatici za vrat z namenom, da ji mirno in brez hrupa odvzame verižico. Tatica je nagnila glavo nazaj, da se je verižica na več krajih raztrgala in se je pri tem obesek z odtrganim delom verižice izgubil. V trenutku pa je segla Jermanovi za vrat in ji strgala zlato verižico z obeskom, naglo zmašila vse skupaj v usta in zbežala proti Podgori. Tu pa jo je izsledil orožniški narednik g. Šerjak in jo odvedel na orožniško postajo, kjer jo je zaslišal. Jermanova jo je natančno preiskala. Našla je pri njej oba zlatna obeska z verižicama. Tatica je Križnikova Antonija, po rodu iz Zagorja, brez stažnega bivališča in zaslužka in že kaznovana zaradi vlačugarstva.

* **Bošković obsojen na 14 let robije.** Te dni je bila objavljena sodba proti direktorju kovnice v Beogradu Boškoviću in njegovemu knjigovodji Djordjeviću, ki sta bila obtožena zaradi ponarejanja 50-dinarskih kovancev. Bošković je bil obsojen na 14. Djordjević pa na šest let robije. Plačati morata tudi vse stroške razprave in 200.000 Din odškodnine državi.

* **Lastnega svaka je napadel z nožem.** Pred tričlanskim senatom v Celju se je zagovarjal

prevelik. Naročil sem ga že, toda žal ga še niso mogli napraviti.«

Potem sta stopila na voz in Perina je vzela povodec v roke.

»Kam pa bi se najprej peljala?« je vprašala.

»Kam najprej? Veš kam? K tvoji lovski kočici. Ali misliš, da me ne mika videti gnezdeca, kjer si živela in odkoder si izletela?«

Koča je ostala še prav taka, kakor jo je bila pustila Perina prejšnje leto. Vsa je bila sredi goščave, da se je iz nje komaj videla. Menda že odtlej ni stopila živa duša vanjo.

»Kako čudovito!« je vzkliknil gospod Vulfran. »Kako si mogla odkriti tako blizu vrvečega sveta mirno, samotno zavetje?«

»V Indiji«, je odvrnila Perina, kjer smo živeli v divjini, je bilo vse naše; tu, sredi omikanega sveta pa nisem imela lastninske pravice na niti najmanjši košček sveta... O, dostikrat sem o tem premišljala, je nato dodala.

Ko sta se odpeljala od kočice, je hotel tovarnar videti zavetišče za otroke.

Mislil je, da ga pozna kakor svoj žep, saj se je tolikokrat pogovarjal z inženjerjem Fabryjem o načrtih. Ko pa je stopil v širno vežo in zagledal pred seboj širne dvorane, je videl, da je vse še dosti lepše, kakor si je bil mislil. Še v svojem gradu ni imel tako širokih oken kakor tu. Koliko svetlobe, koliko lepote je bilo v tem poslopju, ki je bilo namenjeno otrokom, tistim otrokom, ki so dotlej hirali v zatohlih sobah.

Ko sta prišla proti obednici, so opazili otroci Perino in se pognali proti njej. Obešali so se

ji na roke in jo vsi srečni klicali. Kazali so ji svoje igrače, ki so jih bili dobili.

»Kakor vidim, te tu poznajo«, je dejal veselo gospod Vulfran.

»Poznajo?« je vzkliknila gospodična Lepotičnikova, ki ju je spremljala. »Rajši recite, da jo ljubijo, obožujejo! Saj je prava mati tem otrokom! Nihče jih ne zna tako pomiriti in se vziveti v njihove duše.«

»Ali se še spominjate,« je odvrnil gospod Vulfran, »kako ste mi nekoč rekli, da je najplemenitejše in najpotrebnejše v življenju, da ustvarjamo tisto, kar je za druge potrebno, — in prav na to se razume moja vnukinja. Toda zdaj smo šele pri začetku, gospodična: zidanje zavetišč in delavskih domov je šele začetek, abeceda socialnega vprašanja. Upam, da bomo lahko šli še globlje in dalje. Zdaj smo šele na izhodišču, pot do cilja pa je zelo, zelo dolga.«

Ko so vsi trije stopali spet skozi vežo, so opazili žensko, ki je prav tedaj dojila svojega otroka. Dvignila ga je in ga pokazala gospodu Vulfranu:

»Poglejte, gospod, tega otroka! Ali ni srčkan?«

»Da, seveda, lep otrok je«, je s prepričanjem odvrnil tovarnar.

»In vam se moram zahvaliti zanj«, je dejala mati.

»Res?«

»Da, tri otroke sem že imela in vse tri sem izgubila. Komu se moram zahvaliti, da mi je ta ostal? Vašemu zavetišču! Bog naj blagoslovi vas in vašo vnukinjo!«

Po zavetišču sta obiskala delavske hiše, ki so zrastle iz tal po vseh vaseh, kjer so stale tovarne. Palikar ju je vozil iz kraja v kraj in

neprestano rigal, kakor bi bil hotel vsemu svetu povedati, kako vesel je, da je spet našel svojo prijateljico in gospodarico. In čutil je, da ima ta gospodarica dosti nežnejšo roko kakor stara cunjarica Cajna...

Dosti sta videla tovarnar in Perina ta dan. Še pred večerom sta se obrnila proti domu. Ko sta se pripeljala na grič, odkoder se je videla vsa dolina z vsemi vasmi, z novimi rdečimi strehami in visokimi dimniki, je tovarnar iztegnil roko in rekel:

»Vse to je tvoje delo, dete moje! Poglej, ko sem se prej pehal za denarjem, nisem utegnil misliti na ljudi, ki sem jim rezal kruh. Ti si me spomnila nanje, ti si zasejala v moje srce seme, ki je obilno rodilo. Ponosen sem na to žetev, ki mi je prinesla največ, kar more človek zahtevati: ljubezen tisočev, ki so me prej gledali kakor tujca! Z lahkim srcem ti bom kmalu izročil svoje delo. Samo nečesa si še želim: da bi si poiskala tovariša za vse življenje, ki ti bo pomagal opravljati to veliko delo.«

Mrak je že padal na zemljo, ko sta se peljala proti gradu. Prve zvezde so se utrinjale na nebu. V njunih dušah pa je bilo vse tako lepo, tako svetlo...

KONEC

ZA SREČEN ZAKON

A: »Pravijo, da so najsrečnejši tisti zakonci, ki imajo povsem nasprotujoče si lastnosti.«

B: »Da, in prav zato iščem ženo, ki bi imela kaj pod palcem.«

29-letni delavec Franc Javornik iz Koprivnice zaradi hude telesne poškodbe. Dne 19. aprila sta prišla Javornik in Franc Umek pred hišo Javornikovega svaka Franca Pečnika v Koprivnici. Umek je zahteval, naj mu odpro. Ker se to ni zgodilo, je začel Umek metati kamenje v vrata, dokler niso zapahi popustili in so se vrata odprla. Ko je stopil Umek v vežo, ga je hišni gospodar Franc Pečnik sunil tako, da je padel v sosedno sobo. V tem je stopil tudi Javornik v vežo, zamahnil z vitnikom proti svojemu svaku Pečniku, ki je bil dvignil v obrambo levo roko, in mu presekalo široko kito med palcem in kazalcem leve roke. Posledica te poškodbe je, da bo leva roka trajno slabša. Javornik je bil obsojen na tri mesece zapore.

* **Denar so ponarejali.** Pred ljubljanskim senatom se je vršila razprava proti petim ponarejalcem kovancev: 29letnemu Ivanu Kastelici z Otičvrha, 27letnemu Francu Kastelici, 24letnemu Antonu Kastelici, 22letnemu Ignacu Kastelici in 24letnemu delavcu Antonu Finku iz Peči. Obtožnica očita Ivanu, Francu in Antonu, da so lanj na Otičvrhu ponarejali kovanice po 20 Din in jih spravili 20 do 25 v promet. Ignac je obtožen, da je sprejel od Franca nekaj kovancev z namenom, da jih opili, a Franc in Finc sta pomladi lani napravila model iz mavca in vili šest kovancev po 20 Din, poskušala pa tudi delati kovanice po 50 Din. Ivan je bil obtožen, da je zavajal Ignaca k razpečevanju in mu izročil več ponarejencev. Obsojeni so bili: Franc Kastelic na dve leti robije in 360 Din denarne kazni in izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let, Franc na dve leti in štiri mesece robije, 480 Din denarne kazni in izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let, Anton na devet mesecev strogega zapore, 240 Din denarne kazni in povrniti mora neki oškodovanki 20 Din, Ignac na štiri mesece strogega zapore in 120 Din denarne kazni, Anton Finc pa na eno leto robije in 120 Din denarne kazni in izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let. Prestati mora tudi pogojno odpuščenju kazni, ki mu je bila naložena v Novem mestu. Vsem obtožencem je bil v kazni všteti preiskovalni zapor, Kastelici pa morajo vzajemno povrniti tudi stroške kazenske-

ga postopanja. Državni tožilec je proti razsodbi vložil priziv.

* **Strogo obsojena vlomilska tolpa.** V Hrastju na ljubljanskem polju je bilo pri Pavli Sulčičevi shajališče tatov in vlomilcev. Tolpa je štela 13 članov, ki so stali te dni pred sodniki. Obsojeni so bili: Tomaž Stupar, 25letni strojni ključavničar iz Vitanja na eno leto in šest mesecev robije, 120 Din denarne kazni in izgubo častnih državljskih pravic za tri leta, Milan Peša, 20letni delavec iz Most, na pet mesecev strogega zapore, Albert Vinčec, 23letni delavec brez stalnega bivališča iz Čentibe, na en mesec 10 dni, Martin Skok, 24letni žagar iz Šmartna pri Gorjem gradu, na tri mesece in v izgubo častnih državljskih pravic za dve leti, Valentin Grilc, 25letni samski rudar iz Sentivala na Madžarskem, na šest mesecev in pet dni in v izgubo častnih državljskih pravic za tri leta, Martin Majerič, 24letni samski delavec iz Žvabov pri Ivanjkovcih, na tri mesece in v izgubo častnih državljskih pravic za dve leti, Jakob Juhart, 19letni samski delavec iz Visole pri Slov. Bistrici, na istotoliko kazni, 34letni brivec Silvo Škrbec iz Trsta, star vlomilec, kaznovan že osemkrat, na osem mesecev in v izgubo častnih državljskih pravic za tri leta, Karol Mramor, 21letni delavec, na tri mesece, Ivan Kališnik, 33letni oženjeni rudar iz Mengša, na dva meseca in 120 Din denarne kazni, Štefan Cigan, 24letni delavec iz Srednje Bistrice pri Lendavi, na dva meseca in 15 dni, Pavla Sulčičeva, 30letna plešča, Tržačanka, na štiri mesece strogega zapore, Soobtoženi France Kostrevec, 22letni ključavničarski pomočnik, je bil oproščen.

* **Strahovita avtobusna nesreča je zahtevala mnogo mrtvih.** V soboto zvečer se je zgodila pri železniški postaji v Vršču strašna nesreča. Proti postaji se je peljal avtobus napolnjen s potniki. Ko je došel do nasipa, je zdrsnil po njem navzdol in se zvrnil. Pri tem se je vnel bencin in takoj je bilo vse vozilo v plamenih. Reševalci so izpod razvalin avtobusa potegnili pet mrtvih in 12 hudo ranjenih potnikov, izmed katerih jih je v nedeljo in naslednje dni že več umrlo v bolnišnici v Vršču. Ponesrečeni avtobus, ki je dnevno prevažal potnike iz Vršca na železniško postajo in obratno, je bilo staro, poškodovano vozilo, ki bi se ne smelo več uporabljati. Mrtveci.

ki so jih izvlekli izpod avtobusa, so bili čisto zglajeni. Med mrtvimi je bil 7 let star otrok. Sodijo, da je zakrivil nesrečo voznik, ki je izgubil oblast nad volanom.

* **Strogo obsojena požigalka.** Pred malim senatom v Celju je sedela nadalje 48letna delavka Kregarjeva Neža, ker je letos 27. maja v Trebčah v kozjanskem sodnem okraju zažgala listnjak posestniku Kuneju Alojzu in mu je zaradi tega pogorelo vse gospodarsko poslopje. Kregarjeva je bila zaradi požiga obsojena na 10 let zapore in na trajno izgubo častnih pravic.

* **Dva brata obležala mrtva.** Pred malim senatom v Mariboru se je te dni obravnaval fantovski pretep iz Slovenskih goric, pri katerem sta brata Franc in Alojz Krepkova izgubila življenje. Zaradi uboja sta se zagovarjala 24letni Karel Žižek iz Rogoznice pri Ptuj in 32letni Martin Malek iz Krčevine pri Vurbergu. Žižek je bil obsojen na tri leta robije in tri leta izgube častnih pravic. Malek je bil zaradi silobrana oproščen.

* **»Najgrša lastnost je junaštvo noža«**, je naglasil predsednik malega senata v Ljubljani, ko je utemeljeval sodbo, s katero je bil 22letni, samski plesarski pomočnik Tone Dermastja iz Šmartna pod Šmarno goro obsojen na eno leto, dva meseca in 10 dni zapore in izgubo častnih državljskih pravic za tri leta zaradi telesne poškodbe, ko je 3. novembra lani v Tacnu z nožem napadel Petra Podborška, ga urezal v levo stegno, mu prerezal žilo odvodnico tako nevarno, da bi bil kmalu izkrvavel, da ga niso pravočasno neki turisti rešili. Dalje je z nožem usekal tudi Valentina Zajca v prsa, a ta poškodba je bila lažjega značaja. Dermastja mora plačati Podboršku za bolečine, razne stroške in bolnišnico 1500 Din, Zajcu pa za pokvarjeno obleko 200 Din.

* **Drzen razbojniški načrt bivšega jetnika.** Pred malim senatom v Mariboru se je zagovarjal 39letni ključavničar Rudolf Jordan iz okolice Novega mesta, ker je nagovarjal tri moške k razbojniškemu napadu v zastavljalnico Pavle Remove v Gregorčičevi ulici v Mariboru. Po njegovem načrtu bi namreč vsi štirje vdrli v zastavljalnico, pobili na tla lastnico in nameščence ter nato izropali zastavljalnico. Načrt je izdal oblastvom neki mož, ki bi

Kako je Peter Lopar snubil

Ko se je Peter Lopar rodil, je bil izredno grd otrok, ki pa se je tudi pozneje dosledno razvijal v isto smer. Starega 14 let so dali v trgovino z železjem. Ko je štel 18 let, se je Peter zaljubil v Lino Sinkovčevo.

Peter je bil vztrajen človek in če je kaj sklenil pri sebi, se je moralo zgoditi. Samo čakati je bilo včasih treba dolgo časa.

Mati Lina Sinkovčevo je stanovala nad trgovino Petrovega gospodarja in imela na hrani dijake. Od teh dohodkov so živeli mati, Lina in bratec Jakec. Ker pa je imel Jakec izredno zdrav tek, ni bilo čudno, da je bila obleka gospe Sinkovčeve zmerom nekoliko oguljena in da je morala mala Lina stalno nositi raztrgane čevlje.

Peter je bil sicer zadovoljen s svojim poklicem. Le takrat, kadar je mala Lina, ki je bila šest let mlajša od njega, stopicala po dvorišču in prijazno gledala proti oknu trgovine, je Peter obupaval nad samim seboj. Če bi bil vsaj v trgovini s špecerijo, bi lahko daroval ljubki deklici venec smokey ali pa morda nekaj marmelade. Sicer je res, da je prebava v pomladnih dnevih življenja dobra, vendar ne moreš ponuditi deklici žebeljev ali pa žice, čeprav Sinkovčeva družina živi od zelo težavno prebavljivega posla, ki se imenuje oskrba prednih dijakov.

Toda Peter je brezpogojno hotel razveseliti srce male Line, zato ji je za svojih nekaj

novcev kupil slaščic. Hvaležna mu je bila, saj je že star pregovor, da drži pot do srca skozi želodec.

Ko je štela Lina 16 let, se je Peter zasačil pri ugotovitvi, da strašno sovraži vse gimnazijce. Ni ga jezilo to, da so študentje bolj učeni od njega, temveč dejstvo, da so ti fantički skup jedli z Lino in z njo hodili v plesno šolo. To se pravi, kadar je bila Lina z njo, Petra skoro ni poznala in se je zanj brigala kakor za lanski sneg.

Lina je postala gospodična in doba darov v obliki slaščic, smokey in podobnega, se je nehala. Peter je moral hoditi zdaj okrog v zašiti obleki in starih srajcah, da je lahko kupal Lini vstopnice za gledališče in podobne reči, ki se spodobijo za odrasla dekleta. Toda gledališče se je zmerom začelo za uro prej, preden se je trgovina zaprla. In tako je hodila Lina, od njega povabljena in z njegovimi vstopnicami, v gledališče v družbi z njegovimi tekmeči. Seveda mu je prikimala, ko ga je videla pred vratmi trgovine žalostnega in jeznega.

Pa je neko zimo sklenila napraviti mladina izlet v zasneženo pokrajino. Peter je kupil Lini smučič, najel sani in oskrbel vse. Potem pa se je peljal z Lino, ki se mu je prijazno smejala, se mu zahvaljevala in ga trepljala po rami. Še Linini materi je bilo Petrovo kavalirstvo všeč. Tudi Peter se je smejal ves srečen in tam v gozdu na hribovitem svetu je povedal Lini, kako silno ga srce boli.

Zvečer potem bi moral Peter, kakor je bilo dogovorjeno, večerjati s Sinkovčevimi, pa je prišla k njemu Sinkovčeva služkinja in menila, naj oprost, ker so čisto pozabili, da je

bila Lina že prej povabljena k gospodu Smrečniku.

Peter je stopil v trgovino v kot, kjer so navadno viseli revolverji in ugibal, ali naj si morda kupi enega in se ustrelji. Našel pa je samo enega; tega ni mogel vzeti, da ne bi svojega gospodarja trgovca spravil v zadrego, če bi kdo prišel in hotel orožje kupiti.

Sledila je mirnejša doba za Petra, ko je dosegla Lina 20 let in je postala resnejša, tako da se gimnazijci niso več upali kar tako motoviliti okrog nje. No, bili so že gospodje v mestu, ki so ji radi malo podvorili, toda glede ljubezni so bili previdnejši, ker so mislili na posledice. Zato je ti vsaj niso objemali, če so jo srečavali na stopnicah. Če pa jo je kdo poljubil skrivaj za vratni, Peter tega ni videl. Svobodno je dihal in takole lepega dne, ko je bil god gospe Sinkovčeve, je prinesel v dar pol ducata pozlačenih žličk za čaj in še vprašal, ali bi lahko prinesel kak servis.

Tedaj je Lina zaokrožila svoja usteca in rekla: »Gospod Peter je zmerom tako silno prijazen.« Gospa Sinkovčeva pa je menila, da bi Petra povabila na večerjo, če ne bi bila njena služkinja bolna.

Tistega večera je Peter sešel vse svoje premoženje in ugotovil, da se lahko osamosvoji. Nekaj dni zatem je njegov gospodar že iskal novega trgovskega pomočnika in kmalu zatem si lahko čital v bližnji ulici izrezek: »Peter Lopar, trgovina z železnino, štedilniki, plugi, stroji, kovaškimi izdelki in jedilnim orodjem«.

Prva, ki je kupovala v njegovi trgovini, je bila gospa Sinkovčeva. Kupila je kar majhno zalogo nožev in vilic in kotlič za čaj.

bil moral biti udeležen pri napadu. Jordana so obsodili na eno leto in tri mesece robije. Jordan je vsako krivdo tajil.

Umora je osumljen. Umora posestnika Karla Verbošta na Ploderšnici v Slovenskih goricah, ki je hudo razburil vse Slovenske gorice, je bil takoj v začetku preiskave osumljen pokojnikov posinovljenec Jože Verbošt, ki so ga te dni aretirali in odgnali v zapore šentlendarškega sodišča. Pred leti se je Jože oženil v Zitencih pri Jurovskem dolu z neko vdovo, s katero ima enega otroka. Ker ima njegova žena še iz prvega zakona otroka, ki mora zanj skrbeti, je to povzročalo precej skrbi njenemu možu Jožetu. Kaj sta imela Jože Verbošt in pokojni Karel Verbošt med seboj, še ni dognano, ker Jože dosledno taji krivdo. Ljudje sodijo, da ga je Jože prosil najbrž za posojilo in ker ga pokojni Karel Verbošt ni hotel uslišati, se je maščeval nad njim. Žena aretirane Jožeta Verbošta je orožnikom odkrito priznala, da njenega moža nekega večera ni bilo doma in da se je povrnil v družbi s sosedom. Ko so orožniki zaslišali soseda, je ta povedal, da sta tistega večera skupno popivala v neki gostilni. Vendar pa da je izključeno, da bi se bil Jože odstranil in izvršil grozno dejanje. Preiskava je otežena zaradi tega, ker še ni natančno ugotovljen dan, odnosno noč, v kateri je bil Karel Verbošt umorjen.

Otroci so navalili na avtomobil. V Guštanju so mladi paglavci s kamenjem navalili na avtomobil gozdnega upravitelja Rudolfa Plajmerja in ga skoro čisto razbili. Storiteli k sreči niso nikogar v avtomobilu zadeli.

S sekiro nad družino, 26 letni Cajnko Leopold iz Stopnega pri Makolah je imel piko na mlada zakonca Babulča Jakoba in njegovo ženo. Njegove žene se je pred dnevi celo dejansko lotil, ko moža ni bilo doma. Zaradi tega bi se moral te dni zagovarjati pred sodiščem. Prav to pa ga je zelo razkačilo. Priklatil se je ponoči vinjen in oborožen s sekiro pred Babulčevo hišo, razbijal s sekiro po vratih in kričal: »Danes bo tvoja smrt.« Babulč, ki je bil že v postelji, ga je hotel odpraviti zlepa. Videč, da ne bo na tak način ničesar dosegel in da mu preti resna nevarnost, je slednjič segel po lovski puški in ustrelil na sleno

skozi okno v noč. Pri tem pa je razgrajala nevarno zadel v levo stran prsi in v ramo. Hudo ranjenega so drugo jutro Cajnko odpravili v bolnišnico. Babulč je znan kot dober posestnik in poštenjak, medtem ko je Cajnko znan kot strahovalec vse vasi.

Za ped zemlje V Dolgem brdu pri Bledu se stika meja zemljišč štirih posestnikov. Dvema izmed njih, Pogačarju Jožetu in Poklukarju Jožetu, po domače Kamniku, pa je šlo pri tej meji za dobro ped zemlje navzkriž. Da določijo na podlagi zemljiške mape pravo stanje, so se lastniki sestali na spornem ozemlju. Naenkrat je Kamnikov Jože s sekiro zamahnil proti Pogačarju in brez dvoma bi mu bil glavo prekal, da se ni Pogačar v tistem trenutku sklonil. Kljub temu pa je dobil strašno rano. Kamnik bi bil svojo žrtev gotovo usmrtil, če bi ne bil občinski tajnik zagrabil za sekiro in mu jo iztrgal iz rok. Napadalec, star okoli 60 let, se je proti večeru preoblekel in dejal domačim, da se gre javit v Radovljico, ker ne mara, da bi šel tja v spremstvu orožnikov. Šel pa ni, temveč je kakor je napovedal, vzel s seboj nož in se skrival v žito, kjer si je s sedmimi zamahi prepral trebuh. V takem stanju so ga proti jutru našli še živega, zvičajajočega se v groznih bolečinah. Poklicali so zdravnika, a preden je ta prišel z Bleda, je nesrečni Kamnik izdihnil. Pokojni ni bil slab človek, a je bil silno nagla jeze Pogačar bo po zatrditvi zdravnikov okrevalec.

Z vlomilskim plenom prijet na mej. Nedavno zvečer so prijeli v Gornji Radgoni iz Zagreba prispelega Frančiška Majersaka iz Čakovca, ker se je sumljivo obnašal. Pri aretirancu so našli nekaj nad 30.000 Din gotovine, nadalje ono število zagrebških »Novosti«, ki so nedavno poročale o vlomu v podružnico Prve hrvatske štedionice v Čakovcu, kjer so vlomilci odnesli četrta milijona dinarjev. Pri tem denarnem zavodu je bil Franjo Majersak do leta 1932. uslužben kot bančni uradnik. Po letu 1932. je trgoval s sadjem in prevzemal sadje tudi v Gornji Radgoni, zato so mu bile obmejne razmere precej dobro znane. Seveda je nameraval zdaj izkoristiti ugodno priliko in naslednji dan prekorčiti mejo, da bi pobegnil pred zasledovalci. Aretirani Majersak je bil odveden v čakovske zapore, da se pojasni njegova vloga pri

vlomu v banko. Pri ponovnem zaslišanju je priznal, da je vlom izvršil z znancom Nikolajem Pavkovičem in Francom Krstulovičem, ki sta pobegnila proti Splitu.

Janez Lojtra spoznan za slaboumnega. Mnogo sitnosti povzročila oblastvom l. 1897. v št. Juriju ob Taboru rojeni in v Trojane pristojni samski delavec Janez Lojtra, Ponoči 24. marca letos je najprej prilomastil vinjen v hlev 63letnega posestnika Urbana Kamnika v Jelševici. Urban je spal v hlevu in Janez je mahnil po njem s sekiro. Urban je imel še toliko moči, da je zadnje udarce, ki bi bili gotovo smrtni, prestregel in se je napadaleca ubranil. Nezavesten je obležal. Žena in hčerka sta ga pozneje spravili v hišo. Po tem dejanju pa je Janez Lojtra besnel in začel sekati sadno drevje. Ob državni cesti je posekal in poškodoval 64 sadnih dreves na škodo državnega cestnega odbora na Vranskem. Tudi nekaterim posestnikom je po sadovnjakih posekal več dreves, tako da je znašala celotna škoda nad 27.000 Din. Proti njemu uvedeno kazensko postopanje je imelo za uspeh, da je bil Janez Lojtra oddan v preiskavo duševnega stanja po psihijatrih. Izvedenca dr. Šerko in dr. Žvokelj sta podala mnenje, da je Lojtra duševno omejen in da ne more kazensko odgovarjati za izvršeno dejanje. Najbrž bodo Janeza Lojtra spravili na Studenec.

Okostnjak so izkopali. V Dolnji Lendavi so našli delavci, ki so kopali temelje za Slavičovo hišo, na človeški okostnjak, ki je tičal pol metra globoko v zemlji. Iz položaja, v katerem je bil okostnjak, je sklepati, da je bilo truplo položeno v zemljo v sedečem stanju. Po okoliščinah je soditi, da je bil izvršen zločin. Zločinec je svojo žrtev najprej usmrtil, potem pa zakopal pod hišnimi stopnicami. Domnevajo, da je truplo bilo zakopano pred najmanj 20 leti.

Zaščita zakona v Rusiji. Ruska vlada je objavila besedilo zakonske osnove o zaščiti zakona in potomstva. Novi zakonski načrt prepušča splev, otežuje ločitev zakonov in določa strogo nadzorstvo nad plačilom za nezakonske otroke. V splošnem pa je zakon namenjen zaščiti žene in otrok in določa znatne olajšave in ugodnosti za družine s številnim potomstvom. Kaže, da se bo Rusiji posrečilo podvojiti v 35 letih število državljanov in da bo Rusija leta 1970. v resnici štela 400 milijonov prebivalcev.

»Mnogo sreče, dragi gospod Lopar! Bodite tako dobri in zapišite to malenkost!«

»Hvala lepa — o, prav rad!« Peter je zapisal nože, vilice in kotlič skorjo za polovično ceno. To žrtev je svojim srčnim občutkom prav rad doprinesel — no, seveda, o plačilu potem pozneje ni bilo nikdar niti govora.

K sreči vsi kupci niso bili take sorte. Trgovina je lepo napredovala in nedolgo zatem se je trgovec Lopar Peter oblekel v frak in belo kravato, stopil v šinkovčevo stanovanje in prosil, ali bi mogel govoriti z gospo. In jo je Peter vprašal, ali bi hotela izročiti srečo gospodične Lino v njegove roke. Njegova trgovina z železjem da sijajno uspeva in njegova ljubezen da je tako vroča, da bi topila železne palice. Zal le, da je bilo Linino srce menda iz boljše kovine in se ni hotelo topiti. Zagotavljala je Petru, da ga visoko spoštuje, vendar pa da ga poročiti ne more. Ves strit in z robcem pred očmi je pohitel Peter iz šinkovčevega stanovanja.

Cas je tekal, draginja je naraščala in očetje so za svoje študente gospe šinkovčevi čedalje manj plačevali. Živeti od študentov je bil zmerom trši kruh. Mladi gospodje iz mesta so plesali z Lino, ji dvorili, se vpisavali v njen album, ji obračali note, kadar je igrala klavir, delali z njo izlete, se vozili z njo po valovih Blejskega jezera, toda valovom razburkanega morja v zakonu se ni prepustil nihče.

Petrova trgovina je napredovala. Ljudje so drli vanjo in v Petrovi blagajni je ves dan šumelo in ropotalo. Očetje za možitev doraslih deklet so vabili Petra: »Pridite zvečer k nam na čaj, gospod Lopar!«

Tudi gospa šinkovčeva in Lina sta zdaj več-

krat postajali v trgovini in prijazno kimali gospodu Petru Loparju, kakor da se ni nikdar nič zgodilo. In ko se je Peter nekoč zglašil pri šinkovčevih, da bi proizvedel za neki naslov, ki ga je v resnici že dobro vedel, sta ga gospa in Lina pogostili z rjavinovcem in suhorjem ter govorili o žalostni usodi dveh samevajočih žensk.

Ko se je Peter vrnil domov, je vzel ogledalo, ki ga je rabil za britje, in se natančno ogledoval v njem, ali ni morda naenkrat postal lepši, ker sta bili obe ženski zdaj tako silno prijazni. Za vraga! Prav nič lepši ni bil! No, morda pa se je Lina omehčala zaradi Petrove neomajne zvestobe in zaradi njegove — dobro uspevajoče trgovine.

Peter je začel znova upati, in ko je šinkovčeva družina bivala poleti nekaj dni na deželi, je dal v njihovo kuhinjo vzdati izvrsten šteditnik.

Ko so se vrnil domov, je Peter spet snubil in spet dobil košaro.

Peter ni mogel tega razumeti. No, pa je potem že razumel, ko je izvedel, da je Lina pri stricu Janezu na deželi spoznala mladega veleposestnika, ki ni imel grdega topega nosu kakor Peter in tudi ne tako klavrne postave, zato pa je bil črnolas, znal je divno peti in Lino je vprašal, ali ji ni všeč na deželi.

Peter se je moral umakniti v ozadje.

Veleposestnik pa ni imel resnih namenov z gospodično Lino. Pel je arije iz oper vsaki mladi deklici, ki je naletel nanjo, in vprašal je vsako, ali ji ni na deželi všeč, in naposled je napovedal konkurz v času, ko je Lina dosegla že trideset in eno leto in si je Peter mo-

ral oskrbeti večje prostore in najeti kar dve skladišči.

Pri takih okoliščinah ni bilo nič čudno, da je gospa šinkovčeva začutila potrebo po nabavi dolge vrste novih loncev.

Medtem ko je Peter iskal primerne lonce, je gospa šinkovčeva vpraševala, ali se gospod veletrgovec prav nič več ne spominja dveh ubogih, samevajočih žensk, ki sta zmerom z veseljem in zanimanjem sledili srečni poti gospoda veletrgovca od časa naprej, ko je bil še trgovski učenec in je nosil Linici smokve.

In Peter je spet enkrat prekorakal devet in dvajset stopnic do stanovanja svoje najdražje, daroval mimogrede Jakcu gramofon in bil sprejet od zardele gospodične Lino. Ker po naključju služkinja ni bila bolna in Lina ni bila nikamor povabljena, je Peter z njimi večerjal. Zdaj je bil Peter večkrat zvečer povabljen k šinkovčevim.

Ko je Peter spet nekoč večerjal pri njih, in bil nekaj časa sam z Lino, jo je vprašal, ali njegova osemnajstletna zvestoba nič ne pomeni in ali res noče postati njegova ljuba ženka.

Lina je bridko zaplakala, objela Petra okrog vratu in rekla, da ga ima res iskreno rada — toda njegova žena ne more postati. Seveda, prav tiste dni je prišel v mesto nov poštni uradnik — visok in lep mož, odličen drugi tenorist, ki jo je v kavarni tako čudno gledal.

Pa ni bilo nič, zakaj poštni uradnik je bil že dolgo zaročen z drugo, gospodično Lino pa je samo zato tako čudno gledal, ker je imela na bluzi pod vratom preglobok izrez.

Posledica tega je bila, da se je Lina februarja, ko je bilo polno ledu po cestah, pri-

Spomnite se naročnine!

Pol leta že bero »Domovina« z zanimanjem in v zabavo, pa se ne spomnijo, da je treba tudi plačati naročnino, saj se noben časopis ne more tiskati brez denarnih sredstev. Te naše besede veljajo seveda le onim naročnikom »Domovine«, ki do danes niso poravnali naročnine niti za prvo polovico leta. Takih je še dosti. Zato pozivamo vse te, da ne pozabijo v prvi polovici tega meseca plačati naročnine po položnicah, ki jih hranijo neizrabljene doma. Komur se je izgubila, naj piše na upravo lista, ki mu bo poslala takoj drugo. Naročniki, ravnajte se po geslu:

»Domovina« za naročnike.
Naročniki za »Domovino!«

NAŠI NA TUJEM

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, junija.

V Clevelandu je avtomobil do smrti povozil Andreja Slokarja. Pokojnik je štel 43 let, doma je bil iz Sokovca pri Ajdovščini. Druga žrtev prometne nesreče v Clevelandu je postal Janez Gorenčič, ki ga je povozilo policijsko motorno kolo. Pred petimi leti mu je umrla žena in mu zapustila sedem nepreskrbljenih otrok. Doma je bil iz Suhorja v Beli Krajini.

mrtno se je ponesrečil v Clevelandu Anton Klopčič, star 60 let, doma iz Doba pri Domžalah. Žagal je pred svojo hišo nalomljene veje in padel tako nesrečno z drevesa, da je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl.

V Milwaukeeju sta umrla Janez Medved, star 64 let, doma iz Školja, in Matija Florjančič iz Št. Jerneja.

V Clevelandu so umrli Josipina Simičeva, rojena Čeboklejeva, stara 51 let, doma iz Borjane na Primorskem, Matija Muhovec, star 33 let, doma iz Radovljice, duhovni pomočnik Viktor Virant in Janez Kromar, star 40 let, doma iz Dolenje vasi pri Ribnici.

pred Petrovo trgovino zvrnila po tleh. Še prej se je bila prepričala, da je bil Peter tedaj tudi navzočen v trgovini.

Ko ji je spodrsnilo, je obležala na tleh in klicala na pomoč, češ da si je izpahnila nogo. Kdo drugi kakor Peter jo je nežno dvignil in z mišičastimi rokami k sebi stisnjeno ponese devet in dvajset stopnic v njeno stano vanje. Za mizo je sedela Lina mati nedeljsko oblečena in se je silno prestrašila zaradi nesreče.

Ko je Peter dva tedna pozneje spet snubil, je Lina v blaženi zmedii povsila oči in hotela pri mislih na novodošlega profesorja naravoslovja, ki ga je bila že nekajkrat srečala, Petru nekako dopovedati, da je še premlada, saj šteje šele trideset in štiri leta. Peter da naj še malo počaka, potem...

Tedaj pa je postal Petrov pogled mračen in rekel je z odločnim glasom: »Da ali ne, Lina? Ljubil sem te od tistega časa, ko sem se prvič zavedel, da sta dva spola. Zdaj ne prenesem več! Da ali ne, Lina!«

Tedaj je Lina junaško zaprla oči, kakor bi hotela vzeti grenka zdravila, in ponudila je svoja usta Petru v poljub.

In tako se je zgodilo, da je Peter pozabil vsa poniževanja in ves srečen držal v objemu svojo Lino, ki jo je zdaj imel za zmerom.

(Po Hedenstjerni M. J.)

OTROŠKA

Jožek: »Mamica, ali so ušesa tudi del obraza?«

Mamica: »Zakaj, Jožek?«

Jožek: »Saj si rekla Mici, naj mi umije obraz, ona mi pa hoče umiti zdaj še ušesa.«

Jugoslovenci v Franciji. Nedavno se je vršil v Parizu ustanovni občni zbor Zveze združenj jugoslovenskih izseljencev v Franciji pod imenom Jugoslovenska zajednica v Franciji. Zboru so prisostvovali odposlanci Zveze kraljeviča Andreja iz Metz, ki šteje 37 podružnic, Jugoslovenske vzajemnosti iz Ometza, ki ima nad 20 podružnic, Združenja Jugoslovenov iz Nantesa in okolice in raznih delavskih skupin iz drugih krajev Francije. Za predsednika je bil izvoljen odvetnik Nikolić iz Pariza, podpredsedniki pa so dr. Vojnović, Švelc iz Ometza, Glavnik iz Metz in Dimić iz Carbadocha. Generalni tajnik je trgovec Nikolić iz Pariza, blagajnik pa gostilničar Panić iz Pariza. Po kosilu je bila blagoslovitev zastave. Blagoslovila sta jo en katoliški in en pravoslavni duhovnik.

Iz Homberga—Hochheide (Nemčija) nam pišejo: Po štiritedenski bolezni je umrla zvesta bralka »Domovine« Franciška Verbetova, stara 68 let. V Nemčiji je živela 28 let. Po rodu je bila iz Spodnjega Loga. Da je bila priljubljena med rojaki, je pokazala njena zadnja pot, na kateri jo je spremljalo mnogo rojakov. Tudi društvo sv. Barbare in Žensko društvo božjega venca sta bili zastopani. Za njo žalujejo mož in trije sinovi in dve hčeri, ki so že vsi poročeni. Blag ji spomin! — Pred kratkim je slavil 65. rojstni dan rojak Franc Vabič, dober Jugosloven, vnet društveni delavec in navdušen pevec. Med rojaki v Porenju in v Vestfalski je splošno znan in priljubljen. Še mnogo let!

Iz Buer-Hasseia (Nemčija) nam pišejo: Glede obiska domovine sporočamo: Naš hitrejši posebni vlak v Jugoslavijo se bo odpeljal 4. avgusta z glavne postaje v Oberhausen preko Kölna—Frankfurta—Würzburga—Münchena—Rosenheima—Salzburga—Bad Gasteina—Rosenbacha do Jesenic in dalje do Ljubljane. Čas odhoda bomo še objavili. Iz Ljubljane se vrnemo 27. avgusta. Glavna direkcija državnih železnic v Beogradu nam je znižala voznico po naših železnicah za 50 odstotkov. Naši rojaki in drugi zanimanci, ki se želijo udeležiti vožnje, se še lahko javijo pri predsedniku Jugoslovenskega narodnega društva v Buer—Hasselu g. Rogini, Schlagbaum 50. Kakor smo že pred tedni poročali, imajo tudi Avstrijci, ki želijo obiskati svoje domove, lepo priložnost potovati z nami. Oni udeleženci, ki hočejo za prebivanje v domovini vzeti s seboj kaj več denarja, lahko plačajo na naš Reisecheck večje zneske (dovoljeno je do 500 mark za osebo). Na Reisecheck sprejemamo vplačila s priloženimi potnimi listi le še do 15. julija. Za one, ki ne potrebujejo Reisechecka, se sprejemajo prijave še do 25. julija. Pohiti te!

Iz Nienwenhagena (Holandska nam pišejo: Naše Jugoslovensko narodno društvo sv. Barbare je izgubilo v teku enega meseca kar tri člane. Knjižničar Ignac Pelc in Alojz Hofer sta se vrnila v domovino; bila sta dolga leta marljiva člana našega društva. Dne 15. junija nam je umrl po kratki bolezni v bolnišnici v Heerlemu šele novoizvoljeni naš tajnik Franc Smerke. Vsem nam se je zdelo skoro nemogoče, ko smo izvedeli to žalostno vest, saj je bil še vesel med nami na binkoštno nedeljo, ko smo se peljali z avtobusom obiskat naše rojake v Belgijo. Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležilo mnogo Slovencev in drugih narodnosti. Holandsko društvo je prišlo s svojo zastavo Pevci pod vodstvom patra Teotima in g. Belinca so mu zapelj dve slovenski žalostinki, eno pred njegovim stanovanjem in drugo na grobu. Ob grobu je imel lep nagovor predsednik Alojz Roth in tudi pater Teotin je izpregovoril ganljive besede v slovo. Pokojnik je štel šele 36 let in zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Naj mu bo lahka tuja zemlja. Njegovi družini in sorodnikom naše iskreno sožalje!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« priredi 5. t. m. ob 2. popoldne v Hasebringovi gostilni v Gladbecku javno zborovanje. Rojaki vabljeni! Razgovor bo tudi glede izleta v Jugoslavijo.

BANKA BARUCH

11, Rue Aubert, Paris (9^e)

odpremi denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu Vrh vse bančne posle najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. Belgija: št. 3064-64. Bruxelles, Francija: št. 1117-94. Paris, Holandija, štev. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967 Luxembourg — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne oznake. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Zelenjavna juha. Četrť kile graha, štiri drobno zrezane korenčke, štiri oprane in drobno zrezane krompirje, pol glavice očiščenega ohrovt (drobno zrezanega), dva jurčka in dva paradiznika (ali pa žlico paradiznikove mezge), pol čebule, pol stroka česna in malo zelenega peteršilja prav drobno sesekljaj. V kozo razbela mast, stresi vanjo sesekljano čebulo in ko malo porumeni, stresi zraven pripravljeno zelenjavo, osoli in duši. Med dušenjem večkrat premešaj. Ko se je zelenjava dušila približno pol ure, jo zalij z vodo (približno dva litra vode) in popoprāj. Zda naj juha toliko časa vre, da se zelenjava skoro razkuha. Če se je pa juha preveč zgotila, jo še malo zalij. Preden daš juho na mizo, stepi dva rumenjaka v osminki litra kisle smetane, zamešaj v juho, a vreti ne sme več, in daj z opečenimi žemljami na mizo.

Gobe z jajci. Pol kile jurčkov očisti, zreži, popari in ocedi. Na masti (še bolje na sirovem maslu) prepraži malo drobno zrezane čebule. Ko je čebula zarumenela, stresi v kozo jurčke, osoli, popoprāj, dodaj še malo sesekljane zelenega peteršilja in duši jurčke do mehkega. Med tem pa stepi jajca (za vsako osebo po dve jajci) in osoli. V ponvi za palačinke razbela malo masti in ko je mast vroča, zlij na mast stepena jajca, jih razlij po ponvi kakor palačinke, med tem pa ponvo stresaj tako, da jajca lepo zakrnejo in se malce opečejo. Ko so jajca pečena, stresi na sredino dušene jurčke, zvij, stresi na topel krožnik in daj hitro na mizo. Zraven daš še solato.

Jajca z graham in belušii. Oluščeni grah in zrezane beluše skuhaj v slanem kropu. V kozo razbela sirovo maslo, prepraži polovico drobno zrezane čebule, malo sesekljane zelene peteršilja, drobnjaka in praži vse skupaj nekaj časa. Nato prilij dve žlici kisle smetane, premešaj in malo popoprāj. Nato stresi zraven kuhani ocejeni grah in beluše in pustij, naj se malo povrejo. Potem dodaj jajca (za vsako osebo po eno jajce), premešaj, in ko se jajca strdijo, je jed gotova. Jed mora biti srednje gostljata. Daš za večerjo s solato na mizo.

Nürnbergške rezine. Umesi v testo: 21 dek moke, 14 dek sladkorja v prahu, 14 dek sirovega masla, sok pol limone in deko amoniakove soli. Umešeno testo razdeli v dva enaka dela. Zvaljaj prvi del za mezinček debelo in za dlan široko. Testo položi na pomazano pekačo in speci. Ko je pečeno, po maži s poljubno mezgo. Najboljša je marelična. Zvaljaj drugi del v isti velikosti, ga položi na že pečeno in pomazano testo in še enkrat speci. Ko je pečeno in hladno, polij pecivo z ledom. Led: četrť beljaka mešaj s sladkorjem v prahu (sladkorja 5 do 7 dek). Ko se prične gostiti, dodaj žlico limonovega soka in mešaj dalje, da se popolnoma zgosti. Nato pomaži led po pecivu in ko se posuši, zreži na tanke rezine.

Jagodna krema. Skodelico jagodnega soka, štiri deke sladkorja, dva rumenjaka in sok pol limone mešajte skuhaj v kropu (lonec s kremo postavj v krop) v gosto kremo. V žlici vode raztopi dva lista želatine in mešajte zlij k vroči kremi. Ko je krema gosta in se je shladila, primešaj urd sneg dveh bejakov in osmino litra stolčene sladke smetane. Kremo denj nato v skledo in postavi na hladno, da se strdi. Preden daš na mizo, stolci še osminko litra sladke smetane, ki jo posladkuj z vanilijevim sladkorjem in naloži na sereno kremo.

Jajčna omleta. V lončku žvrkljaj tri jajca, žlico mleka (za vsako osebo po tri jajca, malo soli in popra. V kozi razbeli mast, zlij jajca na mast in kozo tresi, da se omleta lepo zapeče. Na zunaj naj bo lepo rumeno zapečena, a znotraj še malo mehka. Ko je gotova, jo prepogni in zvrni na topel krožnik. Daš s solato na mizo.

Jagodove rezine. Umesi v testo: 28 dek moke, 21 dek sirovega masla, štiri rumenjake, tri deke sladkorja in malo soli. Umešano testo naj pol ure počiva na hladnem. Nato ga tanko razvaljaj, položi na pomazano pekačo in speci. Pečeno postavi na hladno, da se popolnoma shladi. Preden daš na mizo, nadevaj pecivo. Stolci četrť litra sladke smetane, jo z vanilijevim sladkorjem osladi, nadevaj na pečeno testo, potresi po smetani jagode, ki jih pa prej potresi s sladkorjem, in zreži pecivo na poljubne rezine.

Pomarančna krema na španski način. Vsaki pomaranči odreži pokrovček. Z žlico previdno poberi krljice ven in jih denj v skledo. Na olupke pazi, da ga ne raztrgaš. Te olupke položi v mlačno vodo za četrť ure, nato jih ocedi in zunaj in znotraj dobro zbriši. Polovico pomarančnih krljic drobno zreži. Drugi polovicij pa sok iztisni. Kolikor imaš soka, toliko dodaj belega vina. Zdaj vse skupaj stresi v skledo, to je sok, vino in zrezane krljice. Dodaš še štiri rumenjake in 15 dek sladkorja. Nato mešaj toliko časa, da se zgosti. Potem dodaš še 12 dek v nekaj žlicah stopljene želatine in mešaj dalje, da se prične spet gostiti, nato primešaj še četrť litra stolčene sladke smetane. To zmes napolni v pomarančne olupke, položi tudi pokrovček nazaj, zloži v skledo in postavi za 2 do 3 ure na led ali v mrzlo klet, da se krema strdi. Daš pri kakšni slavnostni pojedini s piškoti na mizo.

Praktični nasveti

Protj poteniu. Če se zelo potiš pod pazduho, se trikrat na dan umij z mlačno vodo in z otroškim milom. Nato se dobro obriši, namaži s toaletnim kisom (dobiš v drogeriji ali lekarni) in posuj pod pazduho z enodstotnim salicilnim praškom. Protj poteniu tudi pomaga, če piješ dvakrat na dan žajbljev čaj.

Prhljaj na glavi. Če imaš veliko prhljaja, si umij glavo enkrat na mesec. Skrtači si lase vsak dan ali izčesaj z gostim glavnikom in potem lase stresi. Zvečer si kožo na glavi namaži s tole zmesjo, ki si jo daj pripraviti v drogeriji ali lekarni: 15 gramov kininove tinkture, 10 gramov arnike, 20 gramov sivkovega cveta (Lavendelgeist) in 150 gramov alkohola, 70 odstotnega. S to zmesjo si maži kožo vsak večer skozi mesec dni. Če bi pa ta tinktura ne odpravila prhljaja na glavi, potem je najboljša, da greš k zdravniku za kožne bolezni.

Nogavic nikdar ne likaj, posebno pa ne svilenih ali volnenih. Oprane in suhe nogavice lepo zloži, položi jih na desko ali mizo in jih z drugo desko obteži. Lahko postaviš na desko mrzlo likalo ali kak drug predmet, ki jih bo še bolj stisnil, in tako se bodo videle kakor nove.

Da ostanejo rože v vazl dalje časa sveže, denj v vazo košček bakra, to je star kračar ali kaj sljčnega, ali pa malo salicila. Dobro je tudi, če dodaš vodi malo navadne sode ali soli ali pa kafe. Le da moraš v tem primeru vodo dnevno menjati in vsakokrat dodati sode, soli ali pa kafe.

Mokre čevlje takoj sezuj, ko prideš domov, in jih nadevaj s papirjem, da papir hitro vsrka vlago. Čez nekaj časa zamenjaj mo-

kri papir s suhim in pusti tako, da se čevlji osuše. Pri tem ne izgube svoje lepe oblike in se ne nagrbnčijo. Čevlje pa postavi na dve palčici tako, da se tudi podplati lahko posuše.

Kako odstraniš iz posode neprijeten duh po ribah, rakih in drugem takem. V ponvo ali kozo, ki ima neprijeten duh, stresi malo zmlete žitne kave in pokrij s papirjem. Ko se začne kava žgati, je že vsrkala duh vase. Kavo stresi proč, v kozo pa nasuj še malo soli. Ko sol porjavi, zribaj s to soljo kozo, nato jo še z vročo vodo pomij.

Če se raztrga dežnik, tedaj ga razpni, položj enako krpico btaga, kakršen je dežnik, čez pa papir iz gutaporhe (dobiš v drogeriji) in po pravi strani polikaj z neprevročim likalom. Tako zakrpano blago na dežniku potem ne pušča dežja skozenj.

Porumenelo perilo postane spet belo, če ga namakaš v kislem mleku, ki ga dobiš iz sirovega masla (dobiš v mlekarnah, kjer delajo sirovo maslo). Perilo v mleku namakaj dva dni, nato operi, kakor pač perilo ponavadi pereš.

Tanki odločajo vojno srečo

Italijansko-ahesinska vojna nam je spet pokazala, kako usodni so za sovražnika tanki. Najprej smo to videli v svetovni vojni. Prve tanke (bojne vozove) so rabili Francozi in Angleži. Izumil pa je tanke avstrijski nadporočnik Purstn, ki je že leta 1912. izdelal vzorec takega bojnega voza in ga ponudil avstrijskemu ministrtvu za vojsko v nakup.

V Avstriji so se spočetka zelo zanimali za to iznajdbo. Ko pa je nadporočnik Purstn delal, da bo morala avstrijska vojska z 200 tanki na bojšče, so mu avstrijski generali rekli, da to ni mogoče, češ, da moderne vojne ne bo mogoče dobiti s stroji. Zato je tudi Avstrija brez tankov šla v vojno, toda francosko in angleško vojunstvo je med vojno dognalo, da imajo na Dunaju vzorec takih bojnih voz. Posrečilo se jim je dobiti te vojaške skrivnosti z Dunaja in nato so sami začeli izdelovati tanke. Z njimi so leta 1915. presenetili Nemce na zahodnem bojišču in z njimi tudi strli Nemce.

Bilo je 16. septembra l. 1916., ko so prvi francoski in angleški tanki posegli v boj. Takrat jih je bilo še malo, a novembra l. 1917. je nemške čete napadel cel roj tankov in pri Nemcih povzročil veliko zmedo in izgube. Pri tej priliki je obležalo na bojišču 60 tankov, katere so potem Nemci zaplenili, jih ne-

kaj popravili in jih potem začeli rabiti proti Francozom in Angležem. S tem so Nemci spoznali važnost tega orožja in so jih tudi sami začeli izdelovati. Toda ni se jim posrečilo, da bi bili dosegli svoje sovražnike. Ob koncu vojne so Nemci imeli le 45 bojnih voz, zavezniki pa 3500. Tako je tank odločil svetovno vojno.

Opravek tanka je namreč ta, da strojne puške, topove in druge vojne potrebšćine prenese čim bliže k sovražniku in omogoči, da je v ta namen treba čim manj človeških sil. Seveda se le po svetovni vojni bojni voz izdatno izpopolnil. Vojske raznih držav so dobile različne bojne vozove. Spočetka je bil tank narejen le za bojevanje v ravnini, počasi pa se je tako izpopolnil, da ga lahko rabijo na vsakem ozemlju, tudi na hudih strmihah.

Mala Avstrija ima zdaj tudi tanke, ki so bili narejeni v Italiji. Imajo 14 centimetrov debele jeklene plošče. S silo 43 konjskih sil se zaletj tak voz v največjo oviro in jo podere. Avstrijski vojaški strokovnjaki pripovedujejo, da bodo zdaj sami ta italijanski bojni voz izdatno izpopolnili in ga naredili takega, da bo lahko drsel tudi po snegu in po močvirju.

Med divjaki v amaconskih pragozdovih

Amaconski gozdovi so kraji, ki so še malo raziskani. Znane so zgodbe o velikih nevarnostih, s katerimi je tod zvezano človeško življenje. Ogromni škorpjoni, strupene kače in mrčes ograja v teh gozdovih človeka. Nevarna pa so mu prav tako redko naseljena divjaška plemena.

Zanimive so ugotovitve neke italijanske družbe, ki je prodrla do gornjega toka amaconskega veletoka. Tu je družba naletela na divjaško plemo, katerega življenje in navade so za prosvetljenca naravnost strahotne. Divjaki živijo zelo preprosto življenje. Možje ležijo po duplinah, žene pa hodijo na lov. Le če se približa sovražnik, se prikažejo na svetlo možje, in gorje človeku, ki ga ujamejo v svoje kremplje.

Strahotni so obredi poroke pri divjaki. ki so znani pod imenom Huitoti. Ko deklet spolno dozori, ga zaprejo v posebno duplino. Tu

je mladenka zaprta vse dotlej, dokler se ne pojavi mož, ki jo hoče imeti za ženo. Dan pred poroko odvede ženin svojo nevesto čisto golo iz dupline in jo priveže na drevo. Šele zdaj se začne poročni obredi. Oče neveste splete bič in vsi po vrsti bičajo na drevo privezano nevesto, dokler ne omedli. Nezavestno sname ženin z debela, povabljeni svatje pa začne plesati in se veseliti. To veselje traja tako dolgo, dokler je nevesta nezavestna. Ko pa se prebudi, je vsega veselja konec. Z bičanjem namreč preganjajo Huitoti hudobne duhove iz mladih deklet. Ker pa jih njihova vera uči, da se hudi duh naseli po bičanju na drevesu, na katero je bila privezana nevesta, mora ženin zažgati tudi drevo. Mladj ženj obrijejo v prvi poročni noči obrvi in glavo. Ko je tako očiščena zlih duhov, jo vzame mož na svoja kolena, poljubi na lice in ji zapoje pesem o življenjski sreči.

Otok, kjer ni treba delati

Skoro neverjetno se čuje, da so na svetu kraji, kjer ljudem ni treba delati, ker skrbi zanje narava sama. Na otoku Whairikauri žive tri srečniki, ki jih je pa komaj 500. Ta otok leži vzdolžno od Nove Zelandije. Skrbi, kje bodo dobili življenjske potrebšćine, ne poznajo, ker jih daje narava sama v izobilju. Če stopi človek na tem otoku iz svoje hoče, že lahko na bližnem grmu odtrga banano ali

kokosov oreh in tako je preskrbljen z rastlinsko hrano. Če si pa zaželj mesne jedi, vzame puško ali pa kar palico in že ima laboda. Na otoku žive velike jate labodov. Še laže dobi labodja jajca. V nekaterih gnezdih je celo do 30 debelih labodjih jajc.

Labodi imajo pa obilo hrane v jezeru sredi otoka. Po ozkem kanalu je jezero zvezano z morjem. Po tem kanalu prihajajo v je-

zero manjše ribe, ki jih jedo labodji zelo radi. Druga priljubljena hrana labodov so vodne trave pod gladno vode v jezeru. Zato ni čudno, da se labodji na tem otoku tako dobro počutajo in tako hitro razmnožujejo. Kanal, ki veže jezero z morjem, se pa včasih zamaši, da ribe ne morejo iz morja v jezero, poleg tega se pa voda v jezeru dvigne in odteka mimo kanala v morje. Posledica je, da labodji navzlic svojim dolgim vratovom ne morejo dobiti potrebne hrane. V takih primerih jim grozi lakota.

Otočani se pa dobro zavedajo, kaj pomenijo zanje labodji in zato jih ne pustijo poginiti od lakote. Če si hočejo nabaviti mesno hrano in labodja jajca, morajo prijeti za delo in odstraniti pesek iz kanala, da lahko voda odteka in da morejo ribice iz morja v jezero. Ker se pa zamaši kanal samo enkrat v treh letih, morajo vsaka tri leta enkrat prijeti za lopate in očistiti kanal. Ko je kanal očiščen, odlože lopate in začno zopet lenuhariti srečni, da je konec delovnega dne, edinega v treh letih. Če je v brezdelju sreča, so ti ljudje gotovo najsrečnejši na svetu.

× **Zgodovina kolesa.** Prva kolesa niso bila na dveh, ampak na štirih kolesih in so jih imenovali umetno vozilo. Tako vozilo je l. 1649. naredil neki Nürnbergčan, od katerega ga je pozneje kupil švedski princ. Nürnberški letopis o tem takole poroča: »Takle voz lahko preteče v eni uri 2000 korakov. Kadar hočeš, lahko obstaneš, kadar hočeš, se lahko pelješ naprej, pa je vendar vse narejeno tako kakor kolesje v uri.« Temu umetnemu vozilu je po dolgih in nerodnih poskusih sledilo vozilo na dveh kolesih. Tak stroj je prvi pokazal na Dunaju naposled l. 1815 knežji gozdar z Badenskega. Na vozilu je zadal sedel voznik, ki je kolo močno pognal, da se je začelo pomikati. Tedaj pa še ni bilo častno biti iznajditelj, zaradi česar je iznajditelj izgubil svojo službo. Toda njegovo vozilo se je kmalu priljubilo. Vendar pa je še mnogo manj kolo do današnjega kolesa. Neki Fischer iz Nemčije je okrog l. 1850. naredil vozilo na dveh kolesih, ki je nekoliko bolj podobno današnjemu kolesu. Toda tista kolesa še niso bila za ljudi premehkkih kosti, ker so se silno tresla. Šele kasneje je nekdo izumil sedež na vzmeteh, zaradi česar se je bilo potem nekoliko prijetne voziti na takem kolesu. V taki obliki je l. 1860. kolo iz Pariza prišlo v Ameriko, kjer so kmalu začeli delati kolesa z gumijastimi obroči. Dotedanje lesene prečke v kolesih so nadomestili s prečkami iz žice, zaradi česar je postalo kolo mnogo lažje. Počasi so začeli delati taka kolesa, da je bilo prednje kolo mnogo večje kakor pa zadnje. Tako visoko kolo je bilo pri tedanjih športnikih močno priljubeno. Vendar se to vozilo nikdar ni moglo obnesti, ker je bilo previsoko. Šele, ko so začeli delati kolesa s pnevmatikami, se je kolo tudi kot praktično vozilo udomailo. Danes je vožnja na kolesu brez dvoma precej prijetna. To pa je zasługa pnevmatike katero je izumil doblinski živinozdravnik Dunlop.

× **Ne škoduje, če veš...** Na severnem tečaju je človek za 20 km bliže središču zemlje kakor na ravniki, ker je zemlja na obeh tečajih ploščata. — Olimpijski zvon za olimpiado pri Berlinu tehtal 15.000 kg in je štirin in pol metra visok in ga bo slišati 20 km daleč. — Pri zamorskih Kafirih so smeli nekoč samo voščaki uživati meso. Drugi so smeli jesti samo mleko in turščični močnik. — Iz Holandske poročajo, da so ondi dobili razne vrste tulipanov na ta način, da so jih obžarevali z rentgenovimi žarki. Tako so dosegli mnogo pestrih barv in čebulice novih tulipanov prodajajo po takih cenah ko zlato.

× **Strašna železniška nesreča zaradi strojevodjeve slabosti.** Grozna železniška nesreča se je zgodila na obali Kaspijskega morja. Brzovlak, ki vozi med mestoma Bakujem in Aliabadom je z gor pridrvel v ravan in začel dirjati z naglico 90 km na uro. Naenkrat pa je strojevodji postalo slabo. Opetekel se je in kurjač je planil za njim, da ne bi siromak padel iz drvečega stroja. Krepko ga je prijel;

toda oba sta zgrmela iz stroja, vlak pa je s hitrostjo 90 km brez vodstva dirjal naprej. Ta strašna vožnja je trajala celih dve uri. Na malih postajah, skozi katere je drvel brzovlak, so bili ljudje vsj prestrašeni zaradi te strašne naglice. Čez dve uri pa je pred neko postajo brzovlak zavozil v tovarni vlak, ki je stal pred postajo. Sunek je bil tako silen, da so vsi vozovi skočili s tira in se zvalili po narsipu. Iz razvalin so potegnili 15 mrličev, ranjenih in poškodovanih pa je bilo več sto ljudi.

× **Pustolovščine rumunske ciganke v Ameriki.** Ameriški tisk je te dni, obširno pisal o rumunski ciganki Ani Sageu, ki je čkaški policiji izdala ameriškega lovca Johna Dillingerja. Na glavo Johna Dillingerja je napreč ameriška policija razpisala veliko nagrado, ki jo je zdaj dobila ciganka. Takoj po smrti Johna Dillingerja pa je ameriška policija sklenila, da se reši te ženske, ki je neprestano izzivala škandale. Privedli so jo že v Ellis Island, da bi jo s prvim parnikom izgnali v Evropo. Posredovali pa so zanjo neki njeni prijatelji, ki so imeli dobre zveze s policijo, in dokazovali, da je Ana Sageu rešila Ameriko strašne nevarnosti, ko je izdala razbojnika, za kar ji gre vsa zahvala. Ana Sageu so res izpustili in nastanila se je v Chicagu. Oblastva so vedela, da nima dovoljenja za prebvanje v mestu in tudi ne potnega lista, toda pustila so jo pri miru. Z denarjem, ki ga je dobila za svoje izdajstvo, si je Ana kupila bar »Celine« v Indianopolisu. Prepričana je bila, da bo njeno zabavišče vedno polno. Računala je s tem, da bodo drli vanj ljudje iz vse Amerike, da bi v deli ciganko, ki je bila zadnja ljubica Dillingerja, katerega je naposled izdala. Toda ciganka se je vračunala. Ameriški gangsterji (tolovaji) so vzajemni, zlasti kadar gre za borbo proti skupnemu sovražniku izdajalcu. Pošljali so izdajalki dan za dnem grozilna pisma. Dvakrat so poslali nad njo atentatorje in preostalo ji ni drugo, kakor da je bar opustila in izginila. Njena ciganska kri pa ni mirovala. Aretirali so jo in jo zaradi vlačugarstva izgnali iz Chicaga. Spet je imela srečo in se rešila policije ter čakala trenutek, ko bosta na varnem dva njena največja sovražnika, Dillingerjeva prijatelja Nelson in Hamilton. Ko je policija tudi ta dva ubila, se je Ana spet pojavila v javnosti. Povzročila je več novih škandalov. Sprva ji je policija gledala skozi prste, naposled so jo pa le aretirali in vkrcali na ladjo s katero se je odpeljala v Evropo. Rumunska oblastva je najbrže niso sprejela z veseljem in verjetno je, da bo izgnana tudi iz Rumunije.

× **Poldrugi milijon kilogramov bomb na abesinsko zemljo.** Italijansko časopisje prinaša službene podatke o akcijah, ki jih je izvršilo laško letalstvo v teku vojne z Abesinijo. Skupno so italijanska letala vrgla na abesinsko zemljo za poldrugi milijon kilogramov bomb in izstrelila okoli 260.000 izstrelkov iz strojnice.

× **Oče prodaja lastne otroke.** Na Dunaju je nekdo ponujal z oglasom na prodaj svojega otroka. Na Kitajskem pa so taki oglasi že bolj v navadi. V šanghajskih listih pravi Hsu-Ven-Kveji, da je brezposeln in da rad prepusti svojo 16letno hčerko in 13letnega sina vsakemu, kdor bi mu preskrbel vsaj skromen zaslužek. Pripominja obenem, da sta hči in sin dobro vzgojena. Oglas se zaključuje z besedami: »Že več mesecev sem brez službe in čutim, da se bliža ura, ko bo mo vsi trije umrli od lakote«.

× **Podgane za davke.** Bombayska mestna uprava vodi boj proti davčnim zamudnikom in proti podganam, ki nadlegujejo mesto. Zdaj je našla pot, ki ji obeta istočasno rešitev obeh vprašanj: Naznanila je namreč, da se za vsakih deset podgan, ki jih oddajo občini, zmanjša vsak davčni zaostanek za eno rupijo. Tako so ji oddali že nad desetisoč podgan, a treba jih bo seveda oddati še dosti več, da bo viden na obeh straneh pravi učinek tega čudnega pobiranja davkov.

× **Z lastno sestro je bil poročen.** V Leningradu se je odigrala te dni pretresljiva za-

logra, katere žrtev je postal ugledni ruski znanstvenik in zdravnik. Pred letom dni se je seznanil 37letni ruski zdravnik za bolezni glave in znani ranocelnik profesor dr. Boris Klenman v Leningradu z mlado študentko Ester Enzelovo. Profesor se je kmalu zaljubljal v njo in vzela sta se. Pred nekaj dnevi je pa profesor po naključju srečal svojega starega prijatelja, ki je dobro poznal zdravnikove starše in bil dolga leta prijatelj Klenmanove rodbine. Bil je več let odsoten iz Leningrada, zdaj se je pa nepričakovano vrnil. Prišel je k dr. Klenmanu, ki mu je ves srečen predstavil svojo ženo, toda v naslednjem trenutku je izvedel strašno vest. Prijatelj Klenmanove rodbine je namreč spoznal v profesorjevi ženi njegovo lastno sestro. Pri povedoval je, kako je med revolucijo pred 20 leti Klenmanova rodbina pobegnila iz Leningrada. Oče je bil ustreljen, mati je pa kmalu od žalosti umrla. Njuno hčerko Ester so vzeli tuji ljudje in niso ji povedali, da je sirota. Dekletce je živelo v prepričanju, da je pri svojih starših. Odrasla je in se seznanila s profesorjem Klenmanom. Ko je dr. Klenman izvedel, da je poročen z lastno sestro, je šel v bolnišnico in se zaklenil v svojo sobo. Dva dni je ostal v njej in ko je tretjega dne osebe vdrla v sobo, je našlo nesrečnega moža mrtvega. Na tleh je ležala vbrizgana igla, na mizi pa stala stekleničica z močnim strupom. O žalogrski so morali obvestiti zdravnikovo ženo. To so storili zelo previdno, vendar se je pa nesrečnica tako razburila, da so jo morali zvezano odpeljati v bolnišnico, sicer bi si bila tudi ona končala življenje. Zdravniki jo morajo stražiti noč in dan. Nesrečna žena pa ve samo to, da je njen mož mrtev. Če bi ji povedali, kaj ga je pognalo v smrt, bi se ji gotovo omračil um.

× **Reka mrličev na Kitajskem.** Zdaj, ko Japonci spet zasedajo posamezne dele nekdanjega obširnega kitajskega cesarstva in so zasedli tudi nekdanje glavno mesto Peking, se je med kitajsko mladino začela silna gonja proti Japoncem. Kitajsko dežstvo poziva kitajske poveljnike v severnih pokrajinah, naj nemudno zgrabijo za orožje in požeeno japonske čete. Že na sedmih kitajskih vseučiliščih in na šestih drugih višjih šolah so začeli dijaki stavkati v znamenje protesta proti Japoncem. Zdaj stavka že okroglo 10 tisoč diakov. Nekaj posebnega se dogaja v Tiencinu. Skozi mesto teče reka Peiho, po kateri neprestano plavajo trupla. Kitajci so takoj obdolžili Japonce, da kar v množicah more kitajske delavce. Vsak dan potegnejo iz reke Peiha, katero že imenujejo »reka mrličev«, po več utopljenec. V teku zadnjih tednov so potegnili iz reke nič manj kakor 358 mrličev. Kitajci trdovratno trdijo, da so Japonci pomorili in pometali v reko vse tiste kitajske delavce, ki so jih rabili pri utrjevanju trdnjave, katero so Japonci zgradili v svoji koncesiji v Tiencinu. To so storili Japonci zato, ker »mrtev mož ne more izdati nobene skrivnosti«. Ker se te govornice med domačim kitajskim prebivalstvom vedno bolj širijo, je ogorčenje kitajskega prebivalstva zoper japonsko vojaško oblastvo nepopisno naraslo. Japonci pa te mrličev v reki Peihu drugače razlagajo. Pravi, da kitajska oblastva sama mečejo v reko tiste mrličev, ki potrebujejo v takozvanih opijskih bolnišnicah v Tiencinu, da si prilitržijo stroške pogreba. Japonsko vojaško poveljstvo je naprosilo kitajsko policijo v Peking, naj zažve preišče in pojasni.

× **Morska bolezen v ameriških nebotičnikih.** V ameriških nebotičnikih so zapazili, da se voda v kopalnicah tako ziblje, kakor morje ob zmerno viharjih dnevih. Često se pa tudi zgodi, da se ljudi z občutljivim želodcem lotijo že v štridesetem nadstropju v kopalnici čudni občutki, ki kažejo natančno iste znake kakor morska bolezen. Znanstveno so ugotovili, da se nebotičniki v času silnih viharjev majejo. To guganje je pa včasih tako silno, da se majejo lestenci po sobah in slike na stenah. Potemtakem res ne moremo zavidati Američanom za njihove nebotičnike.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

»Glej, ljubicek moj«, je rekla, »priženiš se lahko na lepo urejeno premoženje brez dolga, a zraven tega dobiš še lepo, mlado ženo. No, kar odloči se, golobček moj, srečen in zadovoljen boš z menoj. Jaz sama uredim vse pri županstvu in pri »batjuški« (duhovniku), le dokumente mi izroči in v teku enega meseca bova srečen zakonski par. Vasilij Ivanovič, ne odlašaj, sreča te išče!»

»Glej, Katja, to ne gre tako hitro«, sem ji odgovoril. Moram nekoliko premisliti, saj gre vendar za srečo vsega življenja. Tudi za zdaj še nimam denarja za potrebno obleko, čevlje, perilo.»

Katja mi je v nekaj dneh vse preskrbela. Bil sem res v zelo mučnem položaju; mislil sem na dom, na ženo z dvema otrokoma, na dokumente mrtvega Vasilija Ivanoviča. Katja pa je čedalje bolj silila vame, naj jo osrečim. Ni mi ostalo drugo kakor pobegniti.

Lahko bi bil zaljubljen žensko izkoristil tudi v denarjem oziru, a nisem hotel, vest mi tega ni dovolila. Prišel sem torej v Astrahan skoraj popolnoma suh. Prisiljen sem bil prodati svojo novo obleko, da sem prišel vsaj do nekaj drobiža. Iskal sem dela po vsem mestu in naposled dobil skromno službo pri nekem Sartu, vrtnarju.

Z velikim ovčarskim psom, ki je postal moj najboljši prijatelj (razen Katje, ki sem jo moral zapustiti), vpreženim v majhen voziček, sem vozil in prodajal po astrahanskih ulicah krompir, kumarice in parižanske. V vsaki ulici sem začel vabiti kupce s klicanjem: »Kartóčki, kartóčki (krompir)«.

Kumarice in parižanske so ljudje kar sirove jedli. Imel sem stalne odjemalce po hišah, med njimi tudi gospe nekega starega generala. Bila je Nemka in je s svojo služkinjo vedno govorila le nemški. Izkazati sem se hotel, da znam tudi jaz nemški, in jima ponudil svoje pridelke v nemškem jeziku. V tistem trenutku je stopil iz sobe general in se začudil nad mojo pravilno nemščino.

»Ste vi ruski človek?« me je vprašal.

Pokazal sem mu svoje dokumente, misleč, da mu s tem vzamem besedo. A zgodilo se je prav nasprotno; telefoniral je na komando. Kozaki so me odvedli v astrahanske vojaške zapore. Pri odhodu jim je izročil vse moje dokumente z naročilom, naj zelo pazijo name, ker sem skoro gotovo nevaren avstrijski vohun. Na ulici se nam je pridružil še pes z vozičkom in s kozaki ob strani smo jo mahali skupno po astrahanskih ulicah do zaporov. Psi so vrnili gospodarju, mene pa so vrgli v malo podzemsko vlažno ječo.

Zaslišan sem bil takoj. Povedal sem preiskovalnemu sodniku popolnoma vso resnico. A zdí se mi, da je bil po moji izpovedi še bolj prepričan, da ima pred seboj zvitega avstrijskega vohuna. Profos je dobil strog ukaz, paziti na vse moje početje in ne dovoliti nikomur, da se mi približa. Na dnevnem izprehodu med štirimi stenami me je vedno spremljal vojak z nasajenim bajonetom. Za hrano sem dobil kosček kruha in ribjo juho. Zaslišan sem bil večkrat tudi ponoči in preiskovalni sodnik je vedno trdil, da ima v rokah vse moje dokumente in podatke, ter mi svetoval, naj raiši odkrito priznam, da sem vohunil za Avstrijo. Obljubljal mi je veliko znižanje kazni, posebno če izdam svoje sodelovalce. Jaz seveda nisem mogel napraviti drugega kakor ponoviti svojo prvotno izpoved.

Potem so me pustili pri miru skoro tri mesece in sem se resno bal, da v ječi ponorim, posebno še, ko mi je profos povedal, da dobim osem let ječe in da me v kratkem prepeljejo v petropavlovsko trdnjavo. Med tem časom so seveda preiskovali moje izpovedi in se prepričali, da razen tatvine ruske obleke in invalidskega dokumenta nisem zakrivil nič kaznivega. Poklican se mi bil zadnjič pred sodnika, ki me je pa po dolgem zaslišanju izročil dvema kozakoma, naj me povedeta v postajni tabor v Astrahanu.

Ko sem si na prostem prižgal prvo cigareto, sem na mah pozabil trimesečno trpljenje. V taborišču sem ostal kaka dva meseca, a o življenju nisem govoril z nikomer.

Magistrala mesta Astrahana je prosil za 50 vojakov s četovodjo za čiščenje stranišč po mestu. Prvi sem se ponudil jaz in pod mojim vodstvom je odkorakalo 50 mož po mestu na magistrat.

Stanovali smo v precej čednih prostorih, delo smo pa imeli le ponoči. Mesto namreč nima kanalizacije in vsaka hiša ima veliko greznico, kamor se stekajo vsa stranišča. Z avtomatičnimi sesalkami smo črpali fekalije v velike sode, ki jih je moral vsak hišni gospodar pred jutrom odpeljati in sprazniti na določenem prostoru izven mesta. Zaslužili smo dnevno borih 10 kopejk, ki so pa vendarle dobro služile za priboljšek, da smo si kupili kruha in cigarete.

Iskati sem si začel postranskega zaslužka, to mi je uspelo s pomočjo služkinj. Obvestiti sem namreč moral vse stranke v hišah, kjer smo ponoči delali, da so lahko mirno spali in ne bi morda mislili, da so tatovi na delu. Kjer pa po naključju nisem dobil gospodinje doma, sem od služkinje lahko s spretnostjo izvedel vse, kar sem hotel.

Ob neki taki priliki sem neki služkinji povedal, da znam prerokovati bodočnost in uganiti sedanost iz potez na roki.

»No, pa povej«, je rekla.

Kdo ne bi uganil misli in želja mladih ruskih deklet? Z nekaj besedami sem izvrstno rešil svojo nalogo. Namignil sem ji tudi, naj me priporoči pri milostivi gospé, da tudi njej prerokujem bodočnost, in sem deklet med drugim izpraševal, ali je gospod doma, v vojni, živ ali mrtev, koliko otrok ima in tako naprej. Imel sem torej vse podatke na dlani.

Drugi dan me je deklet že čakalo.

»Kar hitro pojdite k gospe, ker vas nestrpno pričakuje v sprejemnem salonu,« je rekla, ko me je zagledala.

Vstopil sem in zagledal okusno oblečeno damo srednjih let s krasnimi črnimi očmi.

»Sedite«, je rekla, »sicer ne verujem mnogo v vaše prerokovanje, a moja služkinja je od večera vsa drugačna; ne vem, kaj ste ji povedali tako zanimivega.«

»Milostiva,« sem ji odgovoril, »resnico, ničesar drugega kakor čisto resnico.«

Kmalu sta bila na mizi samovar in pecivo, kramljala sva nekaj časa, nato pa mi je gospa podala roko. Povedal sem ji vse, kar sem bil izvedel od služkinje.

»Gospa, vi ste že tri leta vdova, obe hčerki študirata v Moskvi, brat vam leži hudo ranjen v Petrogradu. Vaša iskrena srčna želja se bo kmalu izpolnila, hrepenenje bo poplačano, ker vas v kratkem obišče mož, ki vas ljubi iz dna čiste duše.«

Opazil sem, da se ji je pričela tresti roka, a v njenih lepih očeh so se porajale solze, ki so se svetile ko čisti biseri.

»Dovolite, mi je rekla, »evo vam darilca«, in mi je potisnila v roko zlatnik za sto rubljev. zraven pa mi je dala še priporočilo za svojo prijateljico, zelo bogato damo.

V nekaj dneh sem si preskrbel natančne informacije in se napotil k »prijateljici«.

»Ah, kako dolgo Vas že čakam. Gospa X me je že večkrat telefonično vprašala o vašem prihodu.«

Oprostil sem se, da sem siromašen ujetnik, ki ne razpolaga svobodno s časom. Povedla me je v razkošno opravljeno sprejemno sobo. Tako lepe ženske še nisem videl; razumel sem pa šele zdaj, zakaj so bile informacije tako dvomljive. Mož, vojaški dobavitelj, je bil skoraj vedno na potovanju, mlada lepa žena na zmerom sama doma. Nežno sem prijel parfimirano ročico in se ji zazrl globoko v oči. Začel sem previdno, skrivnostno, kakor se mi je zdelo potrebno.

»Gospa, tulec sem, nikdo ne izve ničesar, saj mi dovolite, da govorim čisto resnico, četudi je nekoliko delikatna.«

Zardela je in potrdila.

»Vaš mož vam ni zvest, a tudi vi njemu ne. Razlika je le ta, da ima on več ljubic, vi pa enega samega ljubimca.«

»A kako se bo to končalo?« me je razburjeno vprašala.

»Za vas milostiva, ugodno. Pride do ločitve zakona in gospod soprog vam bo moral plačevati velike mesečne prispevke.«

Dobil sem tudi tu pošteno nagrado. Pravijo, da v tretje gre rado, a tu sem imel smolo. Ko sem gospe policijskega pristava govoril o dvomljivi zakonski zvestobi, me je prijel gospod pristav, ki je skrit poslušal mojo razlago, za ovratnik, me prav pošteno sunil v zadnji del telesa in vrgel na cesto. Drugi dan sem bil oddan v taborišče.

Čez osem dni sem imel že drugo delo, in sicer kot »kamenšček« (zidar). Zidali smo vladno palačo. Delal sem skupno z zidarjem Pahorjem iz Renč na Goriškem, ki se je vedno jezil name, da še zidarske kele ne znam držati v rokah, kaj šele zidati. Ko je prišel ruski preglednik, je začel Pahor spet kot obseden kričati name. Ker pa preglednik Pahorja, ki je znal le nekaj ruskih besed, ni razumel sem mu jaz pojasnil vso zadevo.

»Poglejte ta zid«, sem mu rekel in mu pokazal moje zverženo delo, »ta mož vendar ni zmožen svojega poklica.«

Pahor je bil takoj poslan v taborišče, a mene so kot najstarejšega postavili za nadzornika nad delavci.

Ko je bila palača izgotovljena, so nas poslali v tvornico rib Bezubikov. Bezubikov je bil lastnik več ribjih tvornic na Ruskem; največje je imel v Astrahanu. Njegova tvornica kavijarja je bila največja na svetu. Saj je bil astrahanski kavijar svetovno znan. Bil sem zaposlen v ekspedicijskem oddelku. Veliki tovorni avtomobili so dovažali dnevno zaboje na železniško postajo. Mnogo tega dragocenege blaga je šlo tudi po vodni poti. Črni kavijar je mnogo dragocenejši od rdečega in še danes rabijo sovjetska oblastva za kavijar Bezubikovo ime.

Na jesen, ko se je delo v tvornici končalo, smo se vrnili v taborišče. Tu sem se bal prezimiti, zaradi tega sem zmerom hodil vpraševati na komando, ali je kako delo v mestu, a brezuspešno. Mraz je začel pritiskati, barake so bile lesene, slabo kurjene in prav pošteno smo prezebali.

Sredi novembra nas je sklical ruski polkovnik na dvorišče. Postavil nas je v vrsto in rekel:

»Kdor je bil v Avstriji mojster na prosti, naj stopi naprej.«

Vse tiho, zglasil se ni nihče. Ojunačim se in stopim po vojaško pred polkovnika, rekoč: »Vaše visoko blagorodje, doma sem opravljal to službo dvanaest let; tudi pri izpeljavi murmanske železnice sem služil kot prožni monter.«

»No, zakaj pa nisi ostal v Murmanskem?«

»Prevrnil se je vlak in sem bil ranjen odpeljan v bolnišnico.«

»Torej razumeš svoje delo?«

»Prav dobro. Vaše visoko blagorodje.«

»Izberi si dve sto zanesljivih delavcev in jutri zjutraj odrine vaš transport v Samaro na Volgi. Tam se zglašiš pri nadinženjerju Linkeju in dobiš vsa potrebna navodila.«

»Dobro!«

Vesel sem bil pa tako, da bi bil najrajši zavriskal kakor fant, ki gre k svojemu dekletu. Popoldne sem imel že vpisanih dve sto po večini železniških delavcev in sem oddal zapisnik v pisarno, da pripravijo potrebne listine. Natančno ob šestih zjutraj smo se drugo jutro odpeljali v Samaro.

Dolgo časa sem iskal v mestu upravo Samarsko-zlatoustovske železnice. Naposled sem le našel veliko poslopje, polno pisarnj, in po dolgem izpraševanju vendar dospel pred nadinženjerjevo sobo. Čakalo pa je v predsobi že nad 50 strank in priti na vrsto ni bilo prav lahko. Opazil sem, da je treba nekoliko »primazati« pri vratarju in človek kmalu odbravi. Stisnil sem mu skrivaj v roko bankovec za kar mi je rekel: »Spasibo« in me potisnil naprej.

(Dalje)

× **Pesem, ki ubija.** Da bi pesem, ki zveni z gramofonske plošče, postala morilka, še ni bilo slišati. To se je zgodilo v Budimpešti. Tam je vse mlade ljudi osvojila popevka z naslovom »Zalostna nedelja«. Vse trgovine z gramofonskimi ploščami so prodajale skoro samo to ploščo, vse gostilne in vse kavarne so igrale to pesem. Hkratu z njo pa se je začela širiti kuga samomorov — čisto po besedilu te pesmi, ki govori o tem, kako si na mračno deževno nedeljo vzame življenje zaljubljenec in pred smrtjo prosi svojo drago, naj pride k njegovemu mrtvaškemu odru in mu privoščaj še zadnji pogled. Mladi ljudje so se streljali, zasrpujali in obešali tako, da je morala poseči vmes policija in prepovedati predvajanje te plošče.

× **Jaica proti slabemu spanju.** Mnogi ljudje ne morejo spati. V takem stanju močno trpe živci, človek zmerom bolj izgublja veselje do življenja. Zato ni čudno, da iščejo zdravniški učinkovito sredstvo proti slabemu spanju. Večina teh sredstev sicer učinkuje na telo neugodno. V Angliji priporočajo pojesti pred spanjem dve sirovi jajci. Tudi za zajtrk priporočajo najmanj dve, po potrebi pa tudi šest sirovih jajc. Čez nekaj dni je slabega spanja konec in potem človek lahko dobro spi če zaužije na teden dvakrat ali trikrat po dve sirovi jajci. Jaica so pa obnem zelo redilna in utrjujejo živčevje.

Za smeh in kratek čas

ODLOČNOST

Mica: »Sklenila sem, da se omožim, ko bom štela 25 let.«

Jera: »Kaj pa boš počela, če te nihče ne bo zasnubil?«

Mica: »Pa ostanem 25 let stara, dokler me kdo ne zasnuje.«

JURČE JE POVEDAL

Učitelj: »Jurče, povej, zakaj je morska voda slana.«

Jurče: »Zato, ker v njej plavajo slaniki.«

NEPREMIČNA IMOVINA

Sodnik: »Ali imate kaj nepremične imovine?«

Obtoženec: »Da, 20 tisočakov.«

Sodnik: »To vendar ni nepremičnina.«

Obtoženec: »Da, saj jih ne morem dobiti iz hranilnice...«

IZ VOJASNICE

Narednik: »Janez, povej mi, kaj je domovina.«

Janez: »Domovina je moja mati.«

Narednik: »No, Matija, zdaj pa ti povej, kaj je domovina.«

Matija (pokaže na Janeza): »To je njegova mati.«

OKROG IN OKROG

Jaka: »Zakaj ti lasje tako izpadajo?«

Janez: »Kaj ne bi, ko se neprestano žalostim.«

Jaka: »Zakaj pa se neprestano žalostiš?«

Janez: »Ker mi pa tako zelo lasje izpadajo...«

KRIZ S ČEVLJI

Gospa Leparada je pretaknila vso trgovino, da bi dobila čevlje, ki bi se prilegali njenim nogam. Nazadnje pa je nejevoljna rekla: »Vi imate slabo izbiro! Ali pa sploh nimate moje številke v zalogi.«

Prodajalec je vjudno odgovoril: »To že, spoštovana gospa! Toda takega čevlja pa res nimamo, da bi imel znotraj številko 40, zunaj pa 38.«

NI SE ZMOTILA

Gospod: »Motite se, gospa, nisem zdravnik, ampak učitelj petja.«

Gospa: »Vem, saj prav zato sem prišla k vam po nasvet. Strašno mi poje v ušesih.«

RADIO LJUBLJANA

od 5. do 12. julija

Nedelja, 5. julija: 8.00: Zbirka venčkov vsake vrste (plošče). — 8.45: Čas, poročila, spored. — 9.00: Prenos iz St. Vida nad Ljubljano (slavnostna služba božja v počastitev sv. Metoda). — 10.15: Koncert radijskega orkestra. — 11.30: Otvoritev obrtne razstave podružnice Društva jugoslovenskih obrtnikov v St. Vidu nad Ljubljano. — 12.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 12.20: Prenos promenadnega koncerta iz St. Vida. 17.00: Kmetijsko predavanje: Hmeljarstvo v Sloveniji (Dolinar). — 17.20: Vsakemu nekaj (koncert radijskega orkestra). 18.30: Otroška ura: Nastop otrok (vodila bo Slavica Vencajzova). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Herold: Zampa, predigra (plošče). — 20.00: Za kruhom in za srečo (zvočna igra iz življenja Slovenke na tujem; napisal Vinko Bitenc; izvajali bodo člani radijske igralske družine; režija inž. Pengov). — 21.00: Koncert na dveh klavirjih (Šapljeva Božena in Hrašovčeva Silva). — 22.00: Vreme, čas, poročila, spored. — 22.20: Prenos plesne glasbe iz Parkhotela na Bledu (jazzorkester Erich Herse).

Ponedeljek, 6. julija: 12.00: Plesi narodov (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Nekaj narodnih na ploščah. — 20.10: Škofjeloško gospodarstvo (dr. Pavel Blaznik). — 20.30: Prenos opere iz Beograda (v I. odmoru glasbeno predavanje, v II. odmoru čas, vreme, poročila, spored).

Torek, 7. julija: 12.00: Predigre (na ploščah). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Odmevi z ruskih poljan (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zbor mandolin (plošče). 20.10: Pravno predavanje: O kmečki zaščiti (I. del; Valentin Bidovec). 20.30: Istrski narodni napevi (petje in glasba). — 21.15: Radijski orkester. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Koncert plesne glasbe (radijski jazz; vložke bo pel Stritarjev tercet).

Sreda, 8. julija: 12.00: Rapsodije (plošče). 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, program, obvestila. — 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Mladinska ura: a) Otroci otrokom; b) O počitniškem štivu (profesor Jakob Šolar). — 20.30: Prenos simfonič. koncerta iz Rog. Slatine. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Za zabavo in oddih: Citraški trio »Vesna.«

Četrtek, 9. julija: 12.00: Glasbene slike (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Naši akademiki pojo (plošče). — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Koncert pevskega zbora »Grafike« (vmes radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Prenos plesne glasbe iz Parkhotela na Bledu (jazzorkester Erich Herse).

Petek, 10. julija: 12.00: Valčki in polke (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: 40 minut narodne glasbe (radijski orkester, Poldka Zupanova, Leopoldina Rupnikova, Svetozar Banovec in Tone Petrovič). — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Vesele pesmi Jožefine Bakerjeve (plošče). — 20.10: Ženska ura: Dečva (Marija Šarčeva). — 20.30: Prenos iz Zagreba. — 22.00: Čas,

vreme, poročila, spored. — 22.20: Kmečki trio na ploščah. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 11. julija: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (radijski orkester). — 18.40: Pogovor s poslušalci. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Massenet: Slike iz Alzacije. — 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Kuhar). — 20.30: Pester spored (nastopijo Jelka Igljčeva z radijskim jazzom, Ciril Rakuša s šalami in harmoniko, vmes plošče in člani radijske igralske družine bodo izvajali skeč »Huda kri« po Čehovega »Snubačih«). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Radijski jazz.

NA PLESU

Plesalec: »Radoveden sem, gospodična, kaj bi storili, če bi vam zdalje poljubil roko.«
Plesalka: »No, če bi bili res tako zelo radovedni, bi bili to že zdavnaj storili.«

MALI OGLASI

VNAJEM VZAMEM KMEČKI MULIN ali malo posvetvo takoj ali pozneje. Posredovalec dobi nagrado. Fr. Penko Žegar, p. Slivnica pri Celju.

Lahka LETNA OBLACILA buret, kaša, lister i. t. d. v odlični izdelavi si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

Krize bo konec

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte vaš denar

Mestni branilnici ljubljanski

ki izplačuje nove zneske, vložene po l. 1933, neomejeno ter jih obrestuje po 4 do 5%.

Vloge nad 400.000.000 Din.

Rezerve 14.600.000 Din.

NOVOST! Same Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra **Shoock-Prof** zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapestnica iz usnja — številčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastoj in poštne prosto. Velike izbere ur, zlatine in srebrnine

Lastna protokolirana tovarna ur v žveici

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.